



3. kvartalsregnskap 2022
KLP Konsern, Bærekraft
og KLP

Innholdsfortegnelse

KLP Konsern	4
Rapport tredje kvartal 2022.....	4
Resultatregnskap	11
Balanse.....	12
Egenkapitaloppstilling	13
Kontantstrømoppstilling	14
Noter til regnskapet	14
Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer	14
Note 2 Segmentinformasjon	15
Note 3 Premieinntekter for egen regning	18
Note 4 Andre inntekter	18
Note 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fundsobligasjonslån	18
Note 6 Driftskostnader	19
Note 7 Andre kostnader	19
Note 8 Investerings eiendommer	19
Note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser.....	19
Note 10 Innlån.....	27
Note 11 Virkelig verdi hierarki.....	29
Note 12 Likviditetsrisiko	32
Note 13 Renterisiko.....	34
Note 14 Kredittrisiko	38
Note 15 Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	45
Note 16 Annen kortsiktig gjeld.....	45
Note 17 Kapitalkrav	45
Note 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	47
Note 19 Pensjonsforpliktelser	49
Nøkkeltall – akkumulert	50
KLPs bærekraftregnskap	52
Engasjert og ansvarlig eier	52
Klima, miljø og natur	53
Klimamål og klimavennlige investeringer.....	54
KLPs eiendomsportefølje og egen drift	55
Innovasjon og samfunnsutvikling.....	56
Utlån til kommuner og fylkeskommuner	56
Såkorninvesteringer.....	57
Bank og finans i utviklingsland	58
KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver	58
Likestilling og mangfold.....	59
Oversikt over FNs bærekraftsmål som KLP bidrar til.....	60
Noter og definisjoner	63

Engasjert og ansvarlig eier.....	63
Klima, miljø og natur	63
Innovasjon og samfunnsutvikling	66
KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver.....	67
Kommunal Landspensjonskasse	69
Resultatregnskap	69
Balanse.....	70
Egenkapitaloppstilling	72
Kontantstrømoppstilling	73
Noter til regnskapet	73
Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer	73
Note 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer	75
Note 3 Premieinntekter for egen regning	75
Note 4 Erstatninger.....	75
Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader	75
Note 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser.....	75
Note 7 Virkelig verdi hierarki	84
Note 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	91
Note 9 Forpliktelser.....	94
Note 10 Kapitalkrav	94
Note 11 Leieavtaler.....	96
Note 12 Pensjonsforpliktelser	96
Kontaktinformasjon	97

KLP Konsern

3. kvartal 2022

Rapport tredje kvartal 2022

Sterk soliditet til tross for svak utvikling på aksjer og obligasjoner så langt i år

- Avkastning etter tredje kvartal 2022 ble minus 2,6 prosent.
- Høyere renter og svakt aksjemarked har hatt negativ innvirkning på resultatene for KLP og KLPs datterforetak.
- Godt risikoresultat på 963 millioner kroner hittil i år
- Foretaket har solide finansielle buffere og god solvenskapitaldekning på 341 prosent.

KLP – et kundeeiet konsern

KLP-konsernet består av følgende foretak: Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og datterforetakene KLP Banken, KLP Skadeforsikring, KLP Kapitalforvaltning, KLP Forsikringservice og KLP Eiendom.

Konsernet hadde ved utgangen av tredje kvartal 2022 en forvaltningskapital på 913,4 milliarder kroner, en økning på 12,2 milliarder kroner hittil i år.

Konsernets totalresultat er på 486 millioner kroner (1 245)¹ hittil i år.

Kommunal Landspensjonskasse

Pensjonsordninger innenfor offentlig sektor tilbys og administreres av konsernets morselskap Kommunal Landspensjonskasse. Av KLPs forvaltningskapital på 720,8 milliarder kroner, er 641,8 milliarder knyttet til forsikringsforpliktelser innenfor offentlig tjenestepensjon.

Resultat tredje kvartal 2022

Avkastningsresultat

KLP oppnådde et avkastningsresultat, avkastning ut over det foretaket har garantert til sine kunder, på minus 27,3 milliarder kroner (9,3) så langt i år. Avkastning på kollektivporteføljen ble minus 2,6 prosent hittil i år.

1. Tall i parentes angir verdi for tilsvarende periode i 2021

Risikoresultat

Risikohendelsene i bestanden er innenfor forventninger gjennom året og vil variere fra kvartal til kvartal. Resultatet utgjorde 413 millioner kroner i tredje kvartal, 963 millioner hittil i år.

Administrasjonsresultat

Foretakets administrasjonsresultat viser et overskudd på 56 millioner kroner (159) hittil i år, hvorav 78 millioner kroner i tredje kvartal. Forsikringsrelaterte driftskostnader utgjør 1,1 milliarder kroner (0,9) hittil i år.

Samlet resultat

Samlet resultat til foretaket er på 473 millioner kroner (1 229) hittil i år. Kunderesultatet er minus 26,3 milliarder kroner (9,5) hittil i år.

Millioner kroner	Kunder	Foretak	Sum
Avkastningsresultat	-27 291	-130	-27 421
Risikoresultat	963		963
Rentegarantipremie		199	199
Administrasjonsresultat		56	56
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og andre inntekter/kostnader i ikke-teknisk regnskap		336	336
Skatt		-42	-42
Andre resultatelementer		55	55
Resultat etter 3. kvartal 2022	-26 327	473	-25 854
Resultat etter 3. kvartal 2021	9 464	1 229	10 693

Finansiell soliditet og kapitalforhold

Forvaltningskapitalen i KLP har økt med 14,0 milliarder kroner hittil i år, men er redusert med 6,8 milliarder kroner i tredje kvartal, og utgjør 720,8 milliarder kroner. Premiereserven har økt med 25,4 milliarder kroner til 511,7 milliarder kroner per 30.09.

Bufferfondet har blitt redusert med 28,2 milliarder kroner hittil i år og utgjør 98,0 milliarder kroner etter tredje kvartal. KLP har solide finansielle buffere som gir muligheten til å oppnå langsiktig god avkastning.

Uten bruk av overgangsregler er foretakets solvenskapitaldekning på 341 prosent. KLP har et mål om at kapitaldekningen skal ligge over 150 prosent uten bruk av overgangsregler. Soliditeten ligger godt over dette målet og bekrefter foretakets sterke soliditet.

Prosent	Per 30.09.2022	Per 30.09.2021
Avkastning kollektivporteføljen	-2,6	5,6
Avkastning inkl. mer-/mindreverdi i hold-til-forfall og utlån	-5,9	4,4
<i>Avkastningstillene gjelder kollektivporteføljen</i>		
Kapitaldekning Solvens II	341	289
Kapitaldekning Solvens II med overgangsregler	341	326

Premieinntekter

Premieinntektene eksklusiv mottatt premiereserve ved tilflytting, utgjør 40,2 milliarder kroner (41,2) ved utgangen av tredje kvartal.

Erstatninger

Utbetalte pensjoner og andre erstatninger, eksklusive avgitt premiereserve ved fraflytting, utgjorde 17,8 milliarder kroner (16,3) ved utgangen av tredje kvartal.

Forvaltning av kollektivporteføljen

Eiendelene i kollektivporteføljen utgjorde 671,1 milliarder kroner (644,2) og var investert som vist nedenfor:

Eiendeler	Per 30.09.2022		Per 30.09.2021	
	Andel	Avkastning	Andel	Avkastning
Alle tall i prosent				
Aksjer	29,1 %	-11,9 %	27,9 %	15,2 %
Omløpsobligasjoner	12,3 %	-10,9 %	14,5 %	-0,9 %
Anleggs-/HTF-obligasjoner	29,1 %	2,5 %	28,3 %	2,6 %
Utlån	12,2 %	1,7 %	12,2 %	1,2 %
Eiendom	15,1 %	8,8 %	13,0 %	6,0 %
Andre finansielle eiendeler	2,1 %	0,5 %	4,1 %	0,7 %

Aksjer

Samlet eksponering i aksjer og alternative investeringer, inkludert aksjederivater, var 29,1 prosent ved utgangen av tredje kvartal. Samlet avkastning for aksjer og alternative investeringer var minus 2,2 prosent i tredje kvartal. KLPs globale børsnoterte aksjeforfølje fikk en avkastning på minus 3,2 prosent i kvartalet, mens KLPs norske aksjeforfølje hadde en avkastning på minus 5,9 prosent i tredje kvartal.

Omløpsobligasjoner og pengemarked

Omløpsobligasjoner utgjorde 12,3 prosent, mens pengemarkedsinstrumenter utgjorde 2,1 prosent av eiendelene i kollektivporteføljen per 30.09. Både norske-, europeiske- og amerikanske statsrenter steg gjennom tredje kvartal. KLPs globale statsobligasjonsindeks fikk en valutasikret avkastning på minus 4,1 prosent i kvartalet, mens avkastningen på den

norske statsobligasjonsindeksen var minus 0,2 prosent. Økte globale kredittmarginer førte til at kvartalsavkastningen for KLPs globale kredittobligasjonsindeks ble minus 5,2 prosent. Samlet hadde omløpsobligasjoner en avkastning på minus 2,7 prosent i tredje kvartal. Pengemarkedsavkastningen var 0,4 prosent i kvartalet.

Anleggsobligasjoner

Investering i anleggs- og hold-til-forfall-obligasjoner utgjorde 29,1 prosent av kollektivporteføljen per 30.09. Ikke-regnskapsførte mindreverdier i kollektivporteføljen utgjorde 13,9 milliarder kroner per utgangen av tredje kvartal. Porteføljen er godt diversifisert, og består av papirer utstedt av låntakere med høy kredittverdighet. Avkastning målt til amortisert kost var 0,8 prosent i tredje kvartal og 2,5 prosent hittil i år.

Eiendom

Eiendomsinvesteringer, inkludert norske- og internasjonale eiendomsfond, utgjorde 15,3 prosent av kollektivporteføljen. Eiendomsverdiene i kollektivporteføljen er skrevet opp med 0,2 milliarder kroner i tredje kvartal. Samlet oppskrivning hittil i år er 5,8 milliarder kroner, og skyldes blant annet at kjøpesentre og hoteller har stor aktivitet etter to år med pandemi samt at utleieprisene for kontorer holder seg godt. Kollektivporteføljens eiendomsinvesteringer oppnådde en avkastning på 0,9 prosent i tredje kvartal.

Utlån

Utlån i kollektivporteføljen utgjør 79,0 milliarder kroner. Dette er fordelt med 67,1 milliarder kroner i utlån til offentlig sektor, 1,5 milliarder til lån med statsgaranti, 3,0 milliarder i pantsikrede boliglån og resterende 7,4 milliarder til andre lån med pant. Utlånsporteføljen er kjennetegnet av høy kvalitet, uten tap på kommunelån og meget beskjedne avsetninger til tap på boliglån. Ikke-regnskapsførte mindreverdier i utlånsporteføljen (fastrentelån) utgjorde 1,7 milliarder kroner etter tredje kvartal. Avkastning hittil i år er 1,7 prosent.

Avkastning på selskapsporteføljen

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapital og ansvarlige lån/fondsobligasjoner.

Selskapsporteføljen forvaltes med en langsiktig investeringshorisont med moderat risiko, og med en målsetting om stabil avkastning. Investeringene i selskapsporteføljen oppnådde en avkastning på 0,5 prosent i tredje kvartal, 1,4 prosent hittil i år.

Datterforetakenes forretningsområder

Skadeforsikring

Resultatet per tredje kvartal 2022 viser et driftsresultat før skatt på minus 49,8 millioner kroner (343,9). Resultatutviklingen i tredje kvartal var negativ, hovedsakelig som følge av et svakt finansresultat, og én stor skade. Driftskostnadene er lavere enn forventet og foretaket har fortsatt oppløsninger av tidligere års reserver, selv om man i tredje kvartal har foretatt en oppservering for senvirkninger knyttet til Covid 19. Resultatet for tredje kvartal isolert var minus 52,8 millioner kroner (118,0).

Bestandspremien var ved utgangen av tredje kvartal 2 258 millioner kroner, en økning på 234 millioner kroner sammenlignet med status per 31.12.2021. Forfalt premie har økt med 15,2 prosent, tilsvarende 256 millioner kroner, sammenlignet med samme tid i 2021. Det er god vekst i alle segmenter.

Det forsikringstekniske resultatet var 413 millioner kroner (446) per 30.09. Det har i løpet av tredje kvartal blitt innrapportert én stor skade, som også er foretakets historisk største. Avviklingen av tidligere skadeårganger er fortsatt positiv, og det er hittil i år inntektsført 100 millioner kroner (101), tilsvarende 5,2 prosent (5,5) av reservene ved inngangen av året.

	Per 30.09 2022	Per 30.09 2021	Hele 2021
Skadeprosent	80,3	73,6	76,4
Kostnadsprosent	14,2	14,8	15,8
Totalkostnadsprosent	94,5	88,4	92,1

Det er store utfordringer i renovasjonssegmentet og foretaket forbereder flere tiltak i forbindelse med hovedfornyelsen. Renovasjon er et viktig samfunnsoppdrag kommunene har, og dermed et viktig oppdrag for KLP Skadeforsikring å støtte opp om gjennom å tilby nødvendig forsikring. På tross av mangeårig innsats for brannforebygging, tegner det seg likevel et bilde av en forsikringsrisiko som på sikt kan være uakseptabel. Foretaket har tatt initiativ til dialog med viktige interessenter på dette området, og kommer til å fortsette diskusjonen i tiden fremover.

Netto finansinntekt var per 30.09 minus 138,1 millioner kroner (173,9), tilsvarende avkastning på minus 2,5 prosent (3,4). Avkastning for tredje kvartal isolert var minus 25,1 millioner kroner (45,2), tilsvarende minus 0,4 prosent (0,9). Aksjeporteføljen har så langt i år hatt avkastning på minus 16,2 prosent (15,8). Foretakets investeringer i rentebærende fond hadde per kvartalsslutt avkastning på minus 7,6 prosent (0,0), mens anleggsobligasjoner i perioden hadde avkastning på 2,5 prosent (2,5). Avkastningen på eiendomsinvesteringene var 10,1 prosent (6,7), etter en oppskrivning på 53,9 millioner kroner. Tredje kvartal isolert ga aksjeavkastning på minus 2,4 prosent, renteavkastning på minus 1,9 prosent og 0,8 prosent positiv avkastning på anleggsobligasjoner.

Foretakets økonomiske stilling er god, med solvensmargindekning (SCR) på 219 prosent per utgangen av tredje kvartal, sammenlignet med 224 prosent per årsslutt 2021 og 225 prosent etter andre kvartal i år.

Kapital- og fondsforvaltning

KLP Kapitalforvaltning utfører verdipapirforvaltningen i KLP-konsernet. Totalt ble det forvaltet 616 milliarder kroner ved utgangen av tredje kvartal, hvorav 126 milliarder kroner for eksterne kunder. Hoveddelen av midlene er forvaltet på vegne av KLP og datterforetakene.

Netto tegning i KLP-fondene var negativ med 2 milliarder kroner i årets tre første kvartaler. Eksterne kunder hadde en positiv netto nyttegning på 9 milliarder kroner i samme periode.

KLP Kapitalforvaltning hadde et resultat før skatt på 11,2 millioner kroner i tredje kvartal, minus 18,6 millioner kroner hittil i år.

Bank

KLP Banken-konsernet finansierer boliglån og annen kreditt til personkunder (personmarkedet) samt lån til kommuner, fylkeskommuner og selskaper som utfører offentlige oppgaver (offentlig marked). Bankens utlånsvirksomhet finansieres med innskudd fra personer og bedrifter, innlån i verdipapirmarkedet og egenkapital. Banken forvalter i tillegg et betydelig utlånsvolum finansiert av pensjonsmidler i KLP.

KLP Banken-konsernets utlånsbalanse per 30.09 var 42,1 milliarder kroner (38,2). Fordelingen mellom personmarkedet og offentlig marked var henholdsvis 23,4 (21,4) og 18,7 (16,8) milliarder kroner.

For KLP forvalter KLP Banken 3,0 milliarder kroner i boliglån (3,0) og 73,5 milliarder kroner i lån til offentlige låntakere og annen virksomhet (74,6).

Bankens boliglånsprodukter er innrettet mot målgruppen medlemmer av pensjonsordningene i KLP. KLP Banken har hittil i år hatt en boliglånsvekst på 1,3 milliarder kroner (0,7). Utbetaling av nye lån viser et noe lavere volum enn på samme tid i fjor, men andelen innfrielser har også gått ned.

KLP Banken-konsernet oppnådde ved utløpet av tredje kvartal et driftsresultat før skatt på 97,5 millioner kroner (93,8). Driftsinntektene samlet sett er styrket hittil i år sammenlignet med fjoråret, men verdifall på likviditetsplasseringer har belastet årets regnskap mer enn i

fjor. Områdefordelt resultat gir 57,9 millioner kroner i personmarkedet (76,9) og 39,6 millioner kroner i offentlig marked (16,9). Etter skatt og estimatavvik ble konsernets totalresultat per tredje kvartal 105,2 millioner kroner (89,9).

Samfunnsansvar

I tredje kvartal økte klimavennlige investeringer med over 2,6 milliarder kroner. Ved utgangen av kvartalet var verdien av KLPs klimavennlige investeringer på nesten 59,6 milliarder kroner.

Omstilling av energiproduksjon i fornybar retning er helt nødvendig for å redusere klimagassutslippene og for å nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalen. I august lanserte PwC sin oppdaterte Klimaindeks, som viser at KLP sammen med ni andre norske selskaper kan vise til utslippskutt i tråd med Parisavtalen og god klimarapportering.

I september besluttet KLP å utelukke to amerikanske flyktningmottaksselskaper for brudd på menneskerettigheter og arbeidstakeres rettigheter ved deres flyktningmottak. Bruddene omfatter uforsvarlige boforhold, manglende helsestell for innsatte med livstruende sykdom, slavelignende arbeidsforhold og seksuelle overgrep.

Fremtidsutsikter og hendelser etter kvartalet

Krigen i Ukraina, energikrise, økt internasjonal spenning, inflasjon på fremmarsj med stigende renter - har gitt til dels store bevegelser i finansmarkedene. KLP har solide finansielle buffere som skjermer kundenes pensjonskapital i perioder med negative markedsbevegelser. Høye renter er positivt for forvaltningen av pensjonskapitalen fremover.

Oslo, 4. november 2022

Styret i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap

TINE SUNDTOFT
Leder

INGUNN TROSHOLMEN
Nestleder

EGIL MATSEN

CECILIE DAAE

ODD HALDGEIR LARSEN

ØIVIND BREVIK

VIBEKE HELDAL
Valgt av og blant de ansatte

ERLING BENDIKSEN
Valgt av og blant de ansatte

Resultatregnskap

KLP Konsern

NOTE	MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021- 31.12.2021
3	Premieinntekter for egen regning	8 089	8 003	42 164	42 523	52 001
	Netto avkastning fra finansielle eiendeler	4 464	3 588	13 526	11 173	14 813
	Netto renteinntekter bank	100	80	259	233	309
	Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter	-10 036	2 576	-60 767	30 178	48 365
8	Netto inntekter fra investeringseiendommer	1 115	1 367	8 158	4 870	8 543
4	Andre inntekter	420	439	1 317	1 202	1 547
	Sum netto inntekter	4 152	16 051	4 657	90 179	125 577
	Erstatninger for egen regning	-6 575	-5 932	-23 688	-25 686	-31 855
	Endring i forsikringsmessige avsetninger	3 459	-4 674	1 931	-24 899	-31 253
5	Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	-236	-41	-370	76	103
6	Driftskostnader	-529	-446	-1 783	-1 510	-2 278
7	Andre kostnader	-351	-328	-1 028	-957	-1 292
	Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	329	-677	19 605	-11 998	-19 802
	Sum kostnader	-3 903	-12 097	-5 333	-64 974	-86 377
	Driftsresultat	248	3 954	-676	25 205	39 200
	Til(-) / fra(+) kursreguleringsfond i livsforsikring	0	-622	0	-13 023	-21 646
	Til(-) / fra(+) tilleggsavsetning og bufferavsetning i livsforsikring	356	0	2 235	611	-5 420
	Midler tilført forsikringskundene i livsforsikring	-95	-2 465	-586	-10 602	-11 107
	Resultat før skatt	509	867	973	2 192	1 027
	Skattekostnad ¹	-303	-356	-665	-856	-748
	Resultat	206	510	308	1 335	279
	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger					
19	- ytelser til ansatte	9	-451	74	-266	84
	Justering av forsikringsforpliktelsene	-1	51	-8	30	-16
	Skatt på poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	-1	72	-12	42	-12
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	7	-328	55	-194	56
	Revaluering eiendommer til bruk i egen virksomhet	-24	91	165	138	206
8	Valutaomregning utenlandske eiendommer	397	-95	709	-784	-1 314
	Justering av forsikringsforpliktelsene	-397	95	-709	784	1 314
	Skatt på poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	6	-23	-41	-34	-52
	Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	-18	68	124	103	155
	Sum utvidet resultat	-11	-260	178	-90	211
	Totalresultat	195	250	486	1 245	490
	¹ Andelseieres andel av skattekostnad i konsoliderte verdipapirfond	-105	-72	-288	-220	-296

Balanse

KLP Konsern

NOTE	MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
	Utsatt skattefordel	54	43	52
	Andre immaterielle eiendeler	979	825	797
	Varige driftsmidler	2 859	2 672	2 714
	Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	5 784	4 900	4 934
8,11	Investeringseiendom	96 889	84 367	89 535
9,14	Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	26 736	28 806	25 985
9,14	Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	173 277	159 944	164 484
9,11,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til virkelig verdi over resultat	0	481	79
9,14	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til amortisert kost	121 519	115 720	118 024
9,11,14	Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat	180 765	193 054	188 172
9,11	Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	278 379	264 899	294 476
9,11,14	Finansielle derivater	1 613	4 163	3 253
9	Fordringer	21 080	9 542	5 377
14	Kontanter og bankinnskudd	3 500	3 050	3 388
	SUM EIENDELER	913 434	872 465	901 270
	Innskutt egenkapital	20 812	18 971	19 831
	Opptjent egenkapital	21 711	22 467	20 901
	SUM EGENKAPITAL	42 524	41 439	40 732
9,10	Fondsobligasjonslån	1 650	1 670	1 604
9,10	Ansvarlig lån	3 162	2 995	3 000
19	Pensjonsforpliktelser	841	1 194	870
15	Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	639 653	634 052	653 551
	Premie-, erstatnings-, og sikkerhetsfondsavsetning i skadeforsikring	3 926	3 281	3 023
9,10	Utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	31 445	28 633	31 015
9,10	Gjeld til kredittinstitusjoner	3 670	5 774	4 199
9,10	Gjeld til og innskudd fra kunder	13 607	12 774	12 901
9,11	Finansielle derivater	21 989	2 455	4 740
	Utsatt skatt	1 525	1 712	1 387
16	Annen kortsiktig gjeld	22 668	12 203	6 808
	Andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	126 774	124 285	137 440
	SUM GJELD	870 910	831 027	860 538
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	913 434	872 465	901 270
	Betingede forpliktelser	34 188	29 869	28 754

Egenkapitaloppstilling

KLP Konsern

2022 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2021	19 831	20 901	40 732
Endring ført direkte mot egenkapital		324	324
Egenkapital 01.01.2022	19 831	21 225	41 056
Resultat		308	308
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		55	55
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		124	124
Sum utvidet resultat		178	178
Sum totalresultat	0	486	486
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	982		982
Sum transaksjoner med eierne	982		982
Egenkapital 30.09.2022	20 812	21 711	42 524

2021 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2021	18 194	21 222	39 416
Resultat		1 335	1 335
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		-194	-194
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		103	103
Sum utvidet resultat		-90	-90
Sum totalresultat		1 245	1 245
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	777		777
Sum transaksjoner med eierne	777		777
Egenkapital 30.09.2021	18 971	22 467	41 439

2021 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2021	18 194	21 222	39 416
Resultat	811	-532	279
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		56	56
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt		155	155
Sum utvidet resultat		211	211
Sum totalresultat	811	-321	490
Netto innbetalt egenkapitaltilskudd	826		826
Sum transaksjoner med eierne	826		826
Egenkapital 31.12.2021	19 831	20 901	40 732

Kontantstrømoppstilling

KLP Konsern

MILLIONER KRONER	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.03.2022	01.01.2021 -31.12.2021	01.01.2021 -30.09.2021
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	42 855	40 710	-1 917	-24 289	-17 000
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter ¹	-250	-173	-82	-278	-218
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter ²	-42 493	-40 153	1 583	25 182	17 496
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	113	385	-417	616	278
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	3 388	3 388	3 388	2 772	2 772
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	3 500	3 773	2 971	3 388	3 050

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak og nedbetaling av gjeld, samt innbetaling fra andelseiere i konsoliderte fond.

Noter til regnskapet

KLP Konsern

Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer

Regnskapsprinsipper

Regnskapet i denne delårsrapporten viser konsernregnskapet og selskapsregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for perioden 01.01.2022 – 30.09.2022. Regnskapet er ikke revidert.

Den delen av delårsrapporten som gjelder konsernregnskapet er utarbeidet i henhold til IAS 34 Delårsrapportering. De samme regnskapsprinsippene og beregningsmetoder er fulgt i delårsregnskapet som i årsregnskapet for 2021, med mindre annet er oppgitt.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2021. Dette fås ved henvendelse til KLPs hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, eller på klp.no.

Regnskapsestimer

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimer og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimer.

Note 2 Segmentinformasjon

MILLIONER KRONER	Kollektiv pensjon offentlig			Skadeforsikring			Bank			Kapitalforvaltning		
	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021
	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	40 633	41 163	50 161	1 554	1 381	1 865	0	0	0	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	-17 254	33 267	50 228	-134	174	259	218	211	277	-6	2	2
Øvrige inntekter	1 334	1 592	1 999	1	1	2	62	58	78	451	452	608
Sum inntekter	24 714	76 022	102 388	1 422	1 556	2 125	280	269	355	445	454	610
Erstatninger for egen regning	-22 453	-24 690	-30 438	-1 235	-996	-1 417	0	0	0	0	0	0
Endring i forsikringsmessige avsetninger	1 943	-24 893	-31 246	-12	-6	-7	0	0	0	0	0	0
Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	-370	76	103	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-940	-779	-1 147	-220	-206	-298	-176	-167	-229	-459	-397	-548
Avskrivninger	-60	-66	-162	-4	-4	-5	-2	-4	-5	-5	-4	-6
Andre kostnader	-1 125	-1 056	-1 425	0	0	0	-5	-4	-5	0	0	0
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond												
Sum kostnader	-23 004	-51 409	-64 315	-1 471	-1 212	-1 728	-183	-175	-239	-464	-401	-554
Driftsresultat	1 710	24 614	38 074	-50	344	398	97	94	116	-19	53	56
Midler tilført forsikringskundene ²	-1 249	-22 914	-37 786	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultat før skatt	461	1 699	288	-50	344	398	97	94	116	-19	53	56
Skattekostnad	-42	-276	125	12	-86	-68	5	5	0	5	-13	-13
Resultat etter skatt	419	1 423	413	-37	258	329	103	99	95	-14	40	43
Endring i utvidet resultat	55	-194	56	6	-20	8	3	-9	5	6	-21	2
Totalresultat	473	1 229	469	-32	237	337	105	90	121	-8	19	45
Eiendeler	720 771	694 522	706 748	6 459	6 081	5 976	49 369	44 980	47 482	594	623	636
Gjeld	678 314	653 133	666 070	4 225	3 733	3 710	46 472	42 491	44 961	223	269	256

MILLIONER KRONER	Øvrige			Elimineringer			Sum		
	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021
	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021	-30.09.2022	-30.09.2021	-31.12.2021
Premieinntekter for egen regning fra eksterne kunder ¹	0	0	0	-23	-21	-25	42 164	42 523	52 001
Netto finansinntekter fra investeringer	0	0	0	-21 648	12 800	21 263	-38 824	46 454	72 029
Øvrige inntekter	9	8	12	-541	-910	-1 151	1 317	1 202	1 547
Sum inntekter	9	8	12	-22 212	11 868	20 086	4 657	90 179	125 577
Erstatninger for egen regning	0	0	0	0	0	0	-23 688	-25 686	-31 855
Endring i forsikringsmessige avsetninger	0	0	0	0	0	0	1 931	-24 899	-31 253
Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	0	0	0	0	0	0	-370	76	103
Driftskostnader eksklusive avskrivninger	-8	-7	-10	95	126	182	-1 707	-1 432	-2 050
Avskrivninger	0	0	0	-6	0	-50	-76	-78	-228
Andre kostnader	0	0	0	102	103	138	-1 028	-957	-1 292
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond				19 605	-11 998	-19 802	19 605	-11 998	-19 802
Sum kostnader	-8	-7	-10	19 797	-11 769	-19 531	-5 333	-64 974	-86 377
Driftsresultat	1	1	2	-2 415	100	555	-676	25 205	39 200
Midler tilført forsikringskundene ²	0	0	0	2 898	-99	-388	1 649	-23 013	-38 173
Resultat før skatt	1	1	2	482	1	167	973	2 192	1 027
Skattekostnad	0	0	0	-645	-485	-791	-665	-856	-748
Resultat etter skatt	1	1	1	-163	-485	-624	308	1 335	279
Endring i utvidet resultat	0	0	0	109	154	140	178	-90	211
Totalresultat	1	0	2	-54	-331	-484	486	1 245	490
Eiendeler	9	8	9	136 231	126 251	140 419	913 434	872 465	901 270
Gjeld	2	3	3	141 674	131 397	145 537	870 910	831 027	860 538

¹ Premieinntekter omfatter premieinntekter for egen regning inkludert sparepremie og overført premiereserve fra andre selskaper.

² Midler tilført forsikringskundene inkluderer overføring til premiefond, avsetninger til kursreguleringsfond/bufferfond, avsetninger til tilleggsavsetninger og andre avsetninger av overskuddsmidler til forsikringskundene.

KLP konsernets virksomhet er inndelt i de seks områdene kollektiv pensjon offentlig, kollektiv pensjon privat, skadeforsikring, bank, kapitalforvaltning og øvrige. All virksomhet er rettet mot kunder i Norge.

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

Kommunal Landspensjonskasse tilbyr kollektiv offentlig tjenstepensjon.

SKADEFORSIKRING

KLP Skadeforsikring AS tilbyr ting- og personskadeprodukter til arbeidsgivere innen offentlig og privat sektor. I tillegg tilbys et bredt spekter av standard forsikringsprodukter til personmarkedet.

BANK

KLPs bankvirksomhet omfatter foretakene KLP Banken AS og dets heleide datterforetak; KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Bankvirksomheten omfatter tjenester som innskudd og utlån til personmarkedet, kredittkort, samt utlån med offentlig garanti.

KAPITALFORVALTNING

Kapitalforvaltning tilbys fra foretaket KLP Kapitalforvaltning AS. Foretaket tilbyr et bredt utvalg av verdipapirfond både til personkunder og institusjonelle kunder. Verdipapirforvaltningen har en samfunnsansvarlig profil.

ØVRIG

Øvrige segmenter består av KLP Forsikringservice AS som tilbyr et bredt tjenestespekter til kommunale pensjonskasser.

Note 3 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Forfalte premier, brutto	8 114	8 021	41 851	42 578	52 075
Avgitte gjenforsikringspremier	-25	-18	-73	-55	-75
Overføring av premiereserve fra andre	0	0	386	0	0
Premieinntekter for egen regning	8 089	8 003	42 164	42 523	52 001

Note 4 Andre inntekter

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Tilskudd avtalefestet pensjon (AFP)	346	327	1 009	934	1 265
Øvrige inntekter ¹	74	112	308	268	282
Sum andre inntekter	420	439	1 317	1 202	1 547

¹ Øvrige inntekter inkluderer investeringer fra tilknyttede og felleskontrollerte foretak, slik at resultatene kan være både negative og positive.

Note 5 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
ANSVARLIGE LÅN					
Rentekostnader ¹	-35	-32	-99	-93	-124
Verdiendringer	-102	26	-190	106	132
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån	-136	-6	-289	13	8
FONDSOBLIGASJONSLÅN					
Rentekostnader	-20	-16	-56	-47	-64
Verdiendringer	-79	-19	-25	110	159
Sum rentekostnad og verdiendring fondsobligasjonslån	-100	-35	-81	63	96
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	-236	-41	-370	76	103

¹ Rentekostnader inkluderer amortisering av underkurs.

Noten gir en spesifisering av linjen «Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån» fordelt på rentekostnader og verdiendring i periodene angitt. Verdiendringene kommer i stor grad av at lånene er denominert i utenlandsk valuta. Det ansvarlige lånet er denominert i euro, mens fondsobligasjonslånet er utstedt i japanske yen.

Note 6 Driftskostnader

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Personalkostnader	289	253	1 001	885	1 248
Avskrivninger og nedskrivninger	40	38	111	115	228
Andre driftskostnader	200	155	672	511	802
Sum driftskostnader	529	446	1 783	1 510	2 278

Note 7 Andre kostnader

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Kostnader avtaletfestet pensjon (AFP)	346	327	1 009	934	1 265
Øvrige kostnader	6	1	19	23	27
Sum andre kostnader	351	328	1 028	957	1 292

Note 8 Investerings eiendommer

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Netto leieinntekter	661	744	2 207	2 255	3 040
Endring i virkelig verdi	454	622	5 951	2 615	5 444
Gevinst ved salg	0	0	0	0	59
Netto inntekter fra investeringseiendom	1 115	1 367	8 158	4 870	8 543
Valutaomregning utenlandske datterselskaper (føres i utvidet resultat)	397	-95	709	-784	-1 314
Netto inntekter fra investeringseiendom inkludert valutaomregning	1 513	1 272	8 867	4 086	7 229

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Bokført verdi 01.01.	89 535	81 485	81 485
Verdiregulering inkl. valutaomregning	6 660	1 831	4 130
Netto tilgang	719	1 111	3 913
Øvrige endringer	-25	-60	7
Bokført verdi 30.09/31.12	96 889	84 367	89 535

Note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a.

på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksterne rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

For denne noten kan kategoriseringen av finansielle instrumenter deles opp i tre ulike nivåer; balanseklassifisering, regnskapsklassifisering og type instrument. Det er siste kategori, type instrument, hvor det gis informasjon på hvordan virkelig verdi er utledet.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Denne kategorien inkluderer:

- Investeringer som holdes til forfall
- Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring
- Øvrige utlån og fordringer
- Gjeld til og innskudd kunder (forpliktelse)
- Ansvarlig lånekapital (forpliktelse)
- Annen utstedt gjeld (forpliktelse)

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten. I denne noten opplyses det forøvrig om virkelig verdi på de finansielle instrumentene som måles til amortisert kost.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

Denne kategorien inkluderer:

- Egenkapitalinstrumenter
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi
- Derivater (eiendeler og forpliktelser)
- Gjeld til kredittinstitusjoner (forpliktelse)

Nedenfor er det listet hvilke ulike typer finansielle instrumenter som faller inn under de ulike regnskapskategoriene og hvordan virkelig verdi blir beregnet.

- INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL
- OBLIGASJONER KLASIFISERT SOM UTLÅN OG FORDRING
- GJELDSINSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

a) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

- Bloomberg Barclays Indices
- Bloomberg

Bloomberg Barclays Indices har førsteprioritet (de dekker henholdsvis utenlandsk stat og utenlandsk kreditt). Deretter benyttes Bloomberg med bakgrunn i Bloombergs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg.

b) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Nordic Bond Pricing som primærkilde. Kursene sammenlignes med kursene fra Bloomberg for å avdekke eventuelle feil.

c) Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. Teoretisk pris skal baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskappsspesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital.

For foretak hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt. Dersom en obligasjon mangler en passende spreadkurve, benyttes spread fra en sammenlignbar obligasjon fra samme utsteder.

d) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter samme hovedprinsippene som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

e) Fordringer på kredittinstitusjoner

Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

f) Utlån til kommuner og foretak med kommunal garanti

Fordringene verdsettes ved hjelp av en verdsettelsesmodell som benytter relevante kredittpåslagsjusteringer innhentet i markedet. For garanterte utlån beregnes virkelig verdi som neddiskontert kontantstrøm basert på samme rentekurve som direktelånene, men kredittmarginen er justert til markedsnivå for aktuell kombinasjon av garantistkategori og garantiform. Garantisten er enten stat, fylkeskommune, kommune eller bank.

g) Lån med sikkerhet i pant

Prinsippene for beregning av virkelig verdi avhenger av hvorvidt utlånene har rentebinding eller ikke. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Virkelig verdi av utlån uten rentebinding anses tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med endring i markedsrentene.

- EGENKAPITALINSTRUMENTER

h) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes for norske aksjer:

- Oslo Børs (primærkilde)
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Bloomberg

Følgende kilder benyttes for utenlandske aksjer:

- Morgan Stanley Capital International (MSCI) (primærkilde)
- Bloomberg

i) Aksjer (unoterte)

Konsernet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransje anbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:

Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salg-/kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger foretas en skjønnsmessig vurdering. Med dette menes enten en fundamental analyse av foretaket, eller en meglervurdering.

j) Private Equity

Investeringer i Private Equity gjøres gjennom fond. Fondenes virkelige verdi skal baseres på rapporterte markedsverdier, som følger av International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines ('IPEV Guidelines). Disse retningslinjene fastsettes av European Venture Capital Association (EVCA) og baserer seg på prinsippet om tilnærmet markedsvurdering av foretakene. Virkelig verdi er beregnet ut ifra fondenes rapporterte markedsverdi justert for inn- og utbetalinger i perioden mellom siste rapporterte markedsverdi fra fondet og perioden det rapporteres på for konsernet. Direkteinvesteringer i Private Equity behandles analogt med omløpsaksjer, men verdsettelse kan være daglig, kvartalsvis eller årlig. I de tilfeller det har vært mulig å få informasjon om hva ko-investeringer prises til i fondene, legges dette til grunn i verdsettelsen. Øvrige direkteinvesteringene er verdsatt til kostpris, rapporterte markedsverdier fra foretak eller omsatt pris der dette foreligger.

- DERIVATER

k) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter til konsernet handles på børs. Bloomberg benyttes som priskilde. Det innhentes også priser fra en annen kilde som kontroll på at prisene fra Bloomberg er korrekte. Reuters fungerer som sekundærkilde.

l) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs. Reuters er sekundærkilde.

m) Renteswaper

Renteswaper verdsettes i en modell som hensyntar observerbare markedsdata som rentekurver og relevant kredittpåslag.

n) FX-swaper

FX-swaper med forfall på ett år eller mindre prises på kurver som er bygget opp fra FX swap-punkter hentet fra Reuters. For FX-swaper over ett år vurderes markedet relativt lite likvid og det skal benyttes basisjusterte swapkurver.

- GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

o) Plasseringer hos kredittinstitusjoner og deposits

Plasseringer hos kredittinstitusjoner er innskudd med kort løpetid. Virkelig verdi beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Deposits prises på swapkurver.

- ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, ANNEN UTSTEDT GJELD OG INNSKUDD FRA KUNDER

p) Virkelig verdi av ansvarlige lån

For lån notert på børs hvor det anses å være et aktivt marked brukes den observerbare prisen som virkelig verdi. For øvrige lån som ikke er en del av et aktivt marked fastsettes virkelig verdi ut i fra en intern verdsettelsesmodell basert på observerbare data.

q) Virkelig verdi av utstedt fondsobligasjonslån

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

r) Utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

s) Innskudd fra kunder

Alle innskudd er uten rentebinding. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Tabellen under gir en nærmere spesifikasjon av innholdet i de ulike klassene av eiendeler og forpliktelser

MILLIONER KRONER	30.09.2022		30.09.2021		31.12.2021	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER SOM HOLDES TIL FORFALL - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Norske hold til forfall obligasjoner	4 065	4 019	5 625	6 078	4 071	4 477
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	22 671	21 842	23 181	24 820	21 915	23 289
Sum gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	26 736	25 861	28 806	30 898	25 985	27 766
GJELDSINSTRUMENTER KLASSIFISERT SOM LÅN OG FORDRINGER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORISERT KOST						
Norske obligasjonslån	60 675	56 289	51 822	53 420	53 339	54 373
Utenlandske obligasjonslån	112 579	104 595	108 078	112 944	111 136	115 067
Andre fordringer	24	24	44	44	9	9
Sum gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer	173 277	160 908	159 944	166 407	164 484	169 448
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	0	0	481	481	79	79
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	0	0	481	481	79	79
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Utlån med sikkerhet i pant	26 277	26 168	24 411	24 425	25 081	25 085
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	89 025	87 361	83 226	83 713	86 486	86 673
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	6 172	6 172	8 037	8 037	6 413	6 413
Utlån kredittkort	46	46	46	46	44	44
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	121 519	119 747	115 720	116 221	118 024	118 215
GJELDSINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Norske obligasjoner	57 010	57 010	55 591	55 591	56 354	56 354
Norske sertifikater	8 793	8 793	9 626	9 626	7 805	7 805
Utenlandske obligasjoner	77 254	77 254	90 953	90 953	87 026	87 026
Utenlandske sertifikater	430	430	953	953	405	405
Plassering hos kredittinstitusjoner	37 278	37 278	35 930	35 930	36 582	36 582
Sum gjeldsinstrumenter	180 765	180 765	193 054	193 054	188 172	188 172
EGENKAPITALINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Aksjer	233 630	233 630	236 549	236 549	260 001	260 001
Aksjefond	38 054	38 054	26 214	26 214	30 328	30 328
Eiendomsfond	6 695	6 695	2 137	2 137	4 147	4 147
Sum egenkapitalinstrumenter	278 379	278 379	264 899	264 899	294 476	294 476
FORDRINGER						
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	1 706	1 706	1 635	1 635	1 725	1 725
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	704	704	407	407	304	304
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	24	24	18	18	0	0
Fordringer ved verdipapirhandel	17 907	17 907	6 605	6 605	2 727	2 727
Fordskuddsbetalt husleie tilknyttet eiendomsvirksomheten	130	130	245	245	245	245
Andre fordringer	609	609	631	631	374	374
Sum lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	21 080	21 080	9 542	9 542	5 377	5 377

MILLIONER KRONER	30.09.2022		30.09.2021		31.12.2021	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Fondsobligasjonslån	1 650	1 393	1 670	1 639	1 604	1 586
Ansvarlige lån	3 162	3 059	2 995	3 353	3 000	3 310
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 168	1 168	902	902	897	897
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	31 445	30 819	28 633	27 762	31 015	30 591
Gjeld til og innskudd fra kunder	13 607	13 607	12 774	12 774	12 901	12 901
Sum finansiell gjeld	51 032	50 046	46 974	46 430	49 417	49 284
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 502	2 502	4 871	4 871	3 302	3 302
Sum finansiell gjeld	2 502	2 502	4 871	4 871	3 302	3 302

MILLIONER KRONER	30.09.2022		30.09.2021		31.12.2021	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
FINANSIELLE DERIVATER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Valutaterminer	294	16 818	2 807	1 189	2 019	3 077
Renteswaper	450	2 576	407	1 266	223	1 664
Rente- og valutaswaper	751	2 593	806	0	732	0
Aksjeopsjon	118	2	143	0	279	0
Sum finansielle derivater	1 613	21 989	4 163	2 455	3 253	4 740

Note 10 **Innlån**

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
TIDSBEGRENSET ANSVARLIG LÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	2 530	EUR	Fast ¹	2045	3 162	2 995	3 000
Sum ansvarlige lån	2 530	-	-	-	3 162	2 995	3 000
FONDSOBLIGASJONSLÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	984	JPY	Fast ²	2034	1 650	1 670	1 604
Sum fondsobligasjonslån	984	-	-	-	1 650	1 670	1 604
UTSTEDTE OBLIGASJONSLÅN MED FORTRINNSRETT							
KLP Kommunekreditt AS	0	NOK	Fast	2021	0	469	0
KLP Kommunekreditt AS	0	NOK	Flytende	2022	0	2 010	1 999
KLP Kommunekreditt AS	3 273	NOK	Flytende	2023	3 285	5 005	5 009
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2024	5 015	5 004	5 006
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2025	5 008	4 002	5 003
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2026	5 022	0	1 002
KLP Kommunekreditt AS	500	NOK	Fast	2027	505	505	508
KLP Boligkreditt AS	0	NOK	Flytende	2021	0	302	0
KLP Boligkreditt AS	0	NOK	Flytende	2022	0	1 904	1 904
KLP Boligkreditt AS	1 600	NOK	Flytende	2023	1 602	2 501	2 501
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2024	2 501	2 500	2 500
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2025	2 500	2 500	2 500
KLP Boligkreditt AS	3 500	NOK	Flytende	2026	3 514	1 852	2 504
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2027	2 508	0	501
Annet		-	-	-	-17	80	78
Sum utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	31 373	-	-	-	31 445	28 633	31 015

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER							
KLP Banken AS	114	NOK	Flytende	2022	114	300	300
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2023	301	300	300
KLP Banken AS	450	NOK	Flytende	2024	452	300	300
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2025	301	0	0
KLP Fond	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2021	0	632	0
KLP Fond	0	NOK/EUR/USD	Fast	2021	0	1 956	0
KLP Fond	274	NOK/EUR/USD	Flytende	2022	274	0	385
KLP Fond	1 256	NOK/EUR/USD	Fast	2022	1 256	0	1 241
Kommunal Landspensjonskasse	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2021	0	2 262	0
Kommunal Landspensjonskasse	881	NOK/EUR/USD	Flytende	2022	881	0	1 651
Kommunal Landspensjonskasse	0	NOK/EUR/USD	Fast	2022	0	0	0
Annet					91	23	21
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	3 575	-	-	-	3 670	5 774	4 199
GJELD TIL OG INNSKUDD KUNDER ³							
Privat	11 786	NOK	-	-	11 786	11 274	11 212
Næring	1 786	NOK	-	-	1 786	1 465	1 650
Utlandet	35	NOK	-	-	35	35	39
Sum gjeld til og innskudd fra kunder	13 607	-	-	-	13 607	12 774	12 901
Sum innlån	52 068	-	-	-	53 534	51 845	52 719

¹Lånet har et renteendringstidspunkt i 2025.

²Lånet har et renteendringstidspunkt i 2034.

³Det er ikke kontraktfestet forfall på innskudd.

Noten viser finansiell gjeld konsernet har ved periodeslutt, hvor mesteparten er finansiering til KLP Bank konsernet. De angitte foretakene er utstedere av den finansielle gjelden som er beskrevet. Innskudd hører inn under KLP Banken AS.

Note 11 Virkelig verdi hierarki

30.09.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Tomter	0	0	1 081	1 081
Bygg	0	0	95 808	95 808
Investerings eiendom	0	0	96 889	96 889
Utlån til virkelig verdi	0	0	0	0
Sertifikater	2 104	7 118	0	9 223
Obligasjoner	22 139	98 149	0	120 288
Obligasjonsfond	13 995	7 541	9 573	31 109
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	38 239	112 808	9 573	160 620
Utlån og fordringer	19 009	1 135	0	20 144
Aksjer	224 270	5 210	3 361	232 841
Aksjefond	2 092	0	56	2 148
Eiendomsfond	0	2 324	4 371	6 695
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	36 694	36 694
Aksjer og andeler	226 363	7 534	44 483	278 379
Finansielle derivater	0	1 613	0	1 613
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	283 610	123 090	150 945	557 646
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	21 989	0	21 989
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	1 246	1 256	0	2 502
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	1 246	23 245	0	24 491

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Tomter	0	0	973	973
Bygg	0	0	83 395	83 395
Investerings eiendom	0	0	84 368	84 368
Utlån til virkelig verdi	0	481	0	481
Sertifikater	3 349	7 230	0	10 579
Obligasjoner	21 642	107 697	0	129 339
Obligasjonsfond	17 202	7 258	5 923	30 382
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	42 193	122 185	5 923	170 301
Utlån og fordringer	21 372	1 381	0	22 753
Aksjer	230 315	3 415	2 818	236 549
Aksjefond	2 325	0	49	2 374
Eiendomsfond	0	1 125	1 012	2 137
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	23 839	23 839
Aksjer og andeler	232 640	4 541	27 718	264 899
Finansielle derivater	0	4 163	0	4 163
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	296 205	132 751	118 009	546 964
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	2 455	0	2 455
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	2 915	1 956	0	4 871
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	2 915	4 411	0	7 326

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Tomter	0	0	983	983
Bygg	0	0	88 552	88 552
Investerings eiendom	0	0	89 535	89 535
Utlån til virkelig verdi	0	79	0	79
Sertifikater	2 046	6 164	0	8 210
Obligasjoner	24 164	102 021	0	126 186
Obligasjonsfond	17 199	7 431	6 227	30 858
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	43 410	115 616	6 227	165 253
Utlån og fordringer	21 472	1 447	0	22 919
Aksjer	246 170	10 962	2 869	260 001
Aksjefond	2 316	0	50	2 366
Eiendomsfond	0	1 133	3 013	4 147
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	27 962	27 962
Aksjer og andeler	248 486	12 096	33 895	294 476
Finansielle derivater	0	3 253	0	3 253
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	313 367	132 491	129 657	575 515
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	4 740	0	4 740
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	2 061	1 241	0	3 302
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	2 061	5 981	0	8 042

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost gjør 1 168 millioner kroner per 30.09.2022.

Endringer i nivå 3, Investerings eiendom	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	89 535	81 485	81 485
Solgt / avgang som følge av reklass	-108	-476	-723
Tilgang som følge av kjøp og aktiveringer	827	1 587	4 636
Urealiserte endringer	6 660	1 831	4 130
Øvrige endringer	-25	-60	7
Utgående balanse 30.09./31.12.	96 889	84 367	89 535
Realisert gevinst / tap	0	0	59

Endringer i nivå 3, Verdipapirer	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	40 122	23 420	23 420
Solgt	-4 241	-3 050	-4 627
Kjøpt	11 106	7 605	13 867
Urealiserte endringer	7 069	5 665	7 463
Utgående balanse 30.09./31.12.	54 056	33 641	40 122
Realisert gevinst / tap	1 718	1 561	2 242
Sum nivå 3 per 30.09./31.12.	150 945	118 009	129 657

Urealiserte endringer og realisert gevinst/tap reflekteres på linjen «Netto verdiendringer på finansielle instrumenter» i konsernresultatet.

Tabellene «Endringene i nivå 3» viser endringer i nivå 3 klassifiserte papirer i perioden angitt.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos konsernet er blant annet unoterte aksjer og Private Equity.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9. For beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

For eiendeler som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort noen sensitivitetsanalyse. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. Alt av investeringsiendom inngår forøvrig i nivå 3. En endring i variablene til prisingen er vurdert som lite signifikant for verdipapirene. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5 % gi en endring på 7 547 millioner kroner per 30.09.2022 på de eiendelene som ligger i nivå 3.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på

handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det forøvrig utgangspunkt i verdien ved periodeslutt.

I 3. kvartal er det flyttet aksjer for 1 188 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2, 307 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 3, 1 308 millioner fra nivå 2 til nivå 1 og 2 millioner fra nivå 2 til nivå 3. Dette skyldes endring i likviditet.

Note 12 **Likviditetsrisiko**

Tabellen nedenfor spesifiserer konsernets finansielle forpliktelser klassifisert etter forfallsstruktur. Beløpene i tabellen er udiskonterte kontraktmessige kontantsstrømmer.

30.09.2022 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	133	617	701	4 890	6 341
Fondsobligasjonslån ¹	0	119	317	397	1 235	2 068
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	13 607	0	0	0	0	13 607
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	5 616	28 018	0	0	33 635
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 102	447	778	0	0	2 327
Finansielle derivater	5 818	17 952	1 398	864	1 248	27 281
Leverandørgjeld	21	0	0	0	0	21
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	34 188	0	0	0	0	34 188
Sum	54 736	24 268	31 129	1 962	7 373	119 468

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 34 millioner kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 1 million kroner. I tillegg reduseres gjeld til kredittinstitusjoner med forfall innen en måned med 1 million kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 119 432 millioner kroner.

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	126	578	664	4 767	6 135
Fondsobligasjonslån ¹	0	95	254	318	1 322	1 989
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	12 774	0	0	0	0	12 774
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	462	4 227	23 893	577	0	29 159
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 308	9	907	0	0	3 224
Finansielle derivater	1 444	2 137	234	263	142	4 220
Leverandørgjeld	61	0	0	0	0	61
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	29 869	0	0	0	0	29 869
Sum	46 918	6 595	25 867	1 821	6 231	87 431

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 113 millioner kroner, gjeld til kredittinstitusjoner med forfall innen en måned reduseres med 32 millioner kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 167 millioner kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 87 120 millioner kroner.

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Innen 1 mnd.	1-12 mnd.	1-5 år	5-10 år	Over 10 år	Sum
Ansvarlige lån ¹	0	125	573	658	4 725	6 082
Fondsobligasjonslån ¹	0	64	257	321	1 298	1 941
Gjeld til og innskudd fra kunder (uten bestemt forfall)	12 901	0	0	0	0	12 901
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	0	3 921	26 930	1 003	0	31 855
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 685	312	608	0	0	2 605
Finansielle derivater	3 739	3 366	248	295	216	7 864
Leverandørgjeld	42	0	0	0	0	42
Betingede forpliktelser (uten bestemt forfall)	28 754	0	0	0	0	28 754
Sum	47 121	7 788	28 616	2 277	6 240	92 043

¹ Noe av den ansvarlige lånekapitalen er evigvarende. Beregnede kontantstrømmer er frem til forventet forfall ved rentereguleringstidspunkt.

Hensyntar man ikke-kontrollerende eierinteresser, reduseres derivater med forfall innen en måned med 754 millioner kroner, gjeld til kredittinstitusjoner med forfall innen en måned reduseres med 335 millioner kroner og derivater med forfall innen 1 til 12 måneder reduseres med 237 millioner kroner. Total reell likviditetsrisiko for konsernet er 90 716 millioner kroner.

Tabellen viser de samlede finansielle forpliktelsene konsernet har på rentebetalinger og innbetaling av hovedstol, basert på forfall. KLP Banken konsern innehar den største delen av de finansielle forpliktelsene i konsernet.

Med likviditetsrisiko menes risikoen for at konsernet ikke skal klare å innfri de finansielle forpliktelsene som det har. Risikoen for at konsernet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld og løpende drift er svært liten ettersom en stor del av eiendelene er likvide. Konsernet har betydelige midler investert i pengemarked, obligasjoner og aksjer som kan selges ved likviditetsbehov. Konsernets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte konsernets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler.

Aktivasammensetningen i konsernets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå. KLP Kapitalforvaltning AS forvalter likviditeten. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Konsernets enhet for risikostyring overvåker og rapporterer utviklingen i likviditetsbeholdningen fortløpende. Konsernstyret fastsetter årlig en kapitalforvaltnings- og likviditetsstrategi for konsernet. Likviditetsstrategien inneholder blant annet rammer, ansvarsforhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

De største forpliktelsene i konsernet er forsikringsrelaterte og gjelder i all vesentlighet pensjonsforpliktelser. Disse forpliktelsene er fullfunderte og likviditetsstyringen håndteres på tilsvarende vis som øvrige forpliktelser.

Note 13 Renterisiko

30.09.2022 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2022 -30.09.2022	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	38	-8	53	135	-113	16	122	91
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	10	10	10
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-42	-70	-1 051	-1 353	-1 247	212	-3 552	-2 698
Rentefondsandeler	-935	0	0	0	0	0	-935	-935
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	151	151	156
Utlån	0	0	0	0	0	661	661	661
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	26	26	26
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	30	30	30
Sum eiendeler	-939	-78	-998	-1 217	-1 361	1 106	-3 487	-2 659
FORPLIKTELSE								
Innskudd	0	0	0	0	0	-105	-105	-105
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-245	-245	-245
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	15	8	-20	1	0	-7	-3	-6
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	39	76	0	115	115
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-37	-37	-37
Sum forpliktelser	15	8	-20	40	76	-394	-276	-279
Sum før skatt	-924	-70	-1 018	-1 178	-1 285	712	-3 763	-2 937
Sum etter skatt	-693	-53	-764	-883	-963	534	-2 822	-2 203

30.09.2021 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2021 -30.09.2021	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	19	-8	20	49	-181	2	-98	-90
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	13	13	13
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-50	-59	-1 113	-1 653	-2 104	220	-4 759	-3 781
Rentefondsandeler	-1 230	0	0	0	0	0	-1 230	-1 230
Utlån og fordringer	-1	0	0	0	0	177	177	149
Utlån	0	0	0	0	0	603	603	603
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	23	23	23
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	31	31	31
Sum eiendeler	-1 262	-66	-1 093	-1 604	-2 285	1 069	-5 241	-4 282
FORPLIKTELSER								
Innskudd	0	0	0	0	0	-97	-97	-97
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-221	-221	-221
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	1	0	29	1	0	12	43	43
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	44	83	0	127	127
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-41	-41	-41
Sum forpliktelser	1	0	29	45	83	-347	-189	-189
Sum før skatt	-1 261	-66	-1 065	-1 558	-2 202	723	-5 430	-4 471
Sum etter skatt	-945	-50	-799	-1 169	-1 652	542	-4 072	-3 353

31.12.2021 MILLIONER KRONER								
	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm 01.01.2021 -31.12.2021	Sum	Sum justert for ikke- kontrollerende eierinteresser
EIENDELER								
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	33	-1	-1	53	-209	2	-122	-99
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	0	0	0	0	0	16	16	0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-46	-55	-1 128	-1 553	-2 018	293	-4 508	-3 780
Rentefondsandeler	-1 321	0	0	0	0	0	-1 321	-1 321
Utlån og fordringer	0	-1	0	0	0	85	84	187
Utlån	0	0	0	0	0	819	819	819
Kontanter og innskudd	0	0	0	0	0	34	34	34
Betingede forpliktelser ¹	0	0	0	0	0	41	41	41
Sum eiendeler	-1 334	-57	-1 129	-1 501	-2 227	1 290	-4 957	-4 119
FORPLIKTELSER								
Innskudd	0	0	0	0	0	-133	-133	-133
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapir	0	0	0	0	0	-318	-318	-318
Finansielle derivater klassifisert som gjeld	1	1	20	26	0	14	62	48
Fondsobligasjon og ansvarlige lån	0	0	0	43	77	0	119	119
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	-41	-41	-41
Sum forpliktelser	1	1	20	69	77	-479	-311	-325
Sum før skatt	-1 334	-55	-1 109	-1 432	-2 150	811	-5 268	-4 444
Sum etter skatt	-1 000	-41	-831	-1 074	-1 612	609	-3 951	-3 333

¹ Betingede forpliktelser er i denne sammenheng aksepterte, ikke utbetalte utlån.

Noten viser resultateffekten ved en økning i markedsrenten på én prosent, for virkelig verdi risiko og flytende rente risiko.

Endring i virkelig verdi (virkelig verdi risiko) vises i de fem første kolonnene, sortert etter forfallstidspunkt på papirene, og er beregnet ved endring i virkelig verdi på rentebærende instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periodeslutt. Kolonnen «Endring i kontantstrøm» (flytende rente risiko) viser endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom perioden det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosents høyere rente hadde gitt konsernet i perioden det rapporteres på.

Virkelig verdi risiko gjelder fastrente papirer hvor markedsverdien på papiret svinger i motsatt takt av markedsrenten. Flytende rente risiko gjelder papirer som har flytende rente, hvor markedsverdien holder seg stabil, men hvor endring i markedsrente gir utslag i endrede løpende inntekter.

Rentepapirer, med følgende egenskaper og klassifiseringer, faller inn under noten; verdipapirer til virkelig verdi over resultatet (flytende og faste rentebetingelser), investeringer som holdes til forfall (kun de med flytende rentebetingelser) og lån og fordringer (kun de med flytende rentebetingelser). Konsernet har ingen rentepapirer klassifisert som tilgjengelig for salg.

Konsernets investeringer i renteinstrumenter med fast rente, som regnskapsføres til amortisert kost, gir ingen endring i resultatregnskapet ved endring av markedsrente. Tilsvarende gjelder for utstedt gjeld med fast rente regnskapsført til amortisert kost.

Forsikringskontrakter med avkastningsgaranti endrer ikke regnskapsmessig verdi selv om rentenivået endres. Endring i rentenivå har heller ingen innvirkning på den garanterte avkastningen, men vil ha betydning for den oppnådde avkastning som skal dekke avkastningsgarantien. Det skyldes at forsikringsmidlene delvis investeres i gjeldsinstrumenter hvor kontantstrømmene skal bidra til å dekke avkastningsgarantien.

Note 14 **Kreditrisiko**

30.09.2022 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseiers interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	25 359	0	0	0	0	0	1 377	26 736	26 736
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	157 158	22	547	938	0	0	14 611	173 277	173 277
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	114 560	2 478	6 877	3 452	0	0	9 686	137 052	113 265
Rentefond	0	0	0	0	0	0	23 568	23 568	23 568
Utlån og fordringer	19 381	0	0	1 150	0	0	0	20 145	15 031
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	1 613	0	0	0	0	0	0	1 613	1 492
Kontanter og innskudd	3 428	0	0	73	0	0	0	3 500	3 500
Utlån	0	0	92 607	0	25 217	1 627	2 067	121 519	121 519
Sum	321 498	2 500	100 032	5 612	25 217	1 627	51 309	507 409	478 387

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	11 642	2 982	6 836	3 899	25 359
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	25 799	21 894	62 052	47 413	157 158
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	31 278	14 012	34 570	34 700	114 560
Rentefond	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	6 946	12 313	121	19 381
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	229	1 376	8	1 613
Kontanter og innskudd	0	2 786	642	0	3 428
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	68 719	48 849	117 789	86 140	321 498

30.09.2021 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	27 394	35	0	0	0	0	1 377	28 806	28 806
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	138 501	0	375	1 679	0	0	19 389	159 944	159 944
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	119 916	1 592	5 682	4 238	0	0	15 749	147 176	126 786
Rentefond	0	0	0	0	0	0	23 124	23 124	23 124
Utlån og fordringer	21 784	0	0	969	0	0	0	22 753	19 492
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	4 163	0	0	0	0	0	0	4 163	3 631
Kontanter og innskudd	2 982	0	0	67	0	0	0	3 050	3 050
Utlån	0	0	88 177	0	22 311	2 452	3 261	116 201	116 201
Sum	314 739	1 628	94 233	6 953	22 311	2 452	62 901	505 217	481 034

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	12 768	2 776	7 498	4 352	27 394
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	19 152	23 572	58 933	36 843	138 501
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	31 894	15 097	36 487	36 438	119 916
Rentefond	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	10 161	11 238	385	21 784
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	991	3 164	8	4 163
Kontanter og innskudd	0	2 563	419	0	2 982
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	63 814	55 160	117 739	78 026	314 739

31.12.2021 MILLIONER KRONER									
	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Boliglån < 80% ¹	Boliglån > 80% ¹	Øvrige	Totalt	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	24 553	36	0	0	0	0	1 396	25 985	25 985
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	142 017	0	377	1 683	0	0	20 406	164 484	164 484
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	117 047	1 454	5 295	3 835	0	0	14 196	141 827	116 454
Rentefond	0	0	0	0	0	0	23 426	23 426	23 426
Utlån og fordringer	21 934	0	0	985	0	0	0	22 919	15 955
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	3 253	0	0	0	0	0	0	3 253	2 908
Kontanter og innskudd	3 320	0	0	67	0	0	0	3 388	3 388
Utlån	-	0	90 582	0	23 025	2 329	2 167	118 103	118 103
Sum	312 124	1 490	96 253	6 570	23 025	2 329	61 592	503 384	470 702

¹ Disse to kolonnene gir informasjon på andel boliglån med pantsikkerhet innenfor 80 % av verdigrunnlag og boliglån som overgår 80 % pantsikkerhet av verdigrunnlag.

SPESIFISERING AV INVESTMENT GRADE MILLIONER KRONER	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall målt til amortisert kost	11 168	2 797	6 989	3 598	24 553
Gjeldsinstrumenter klassifisert som lån og fordringer målt til amortisert kost	20 632	25 034	60 915	35 437	142 017
Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi - verdipapirer med fast avkastning	33 523	14 839	34 861	33 823	117 047
Rentefond	0	0	0	0	0
Utlån og fordringer	0	9 433	11 881	621	21 934
Finansielle derivater klassifisert som eiendeler	0	706	2 545	2	3 253
Kontanter og innskudd	0	2 672	648	0	3 320
Utlån	0	0	0	0	0
Sum	65 323	55 481	117 840	73 480	312 124

Med kredittrisiko menes risikoen for at motparten ikke skal klare å møte sine forpliktelser til KLP Konsernet. I denne tabellen er kredittrisikoen målt ved ratingbyråers estimater på hvor høy kredittverdighet de ulike utstederne av rentepapirer har. For eiendeler som ikke er ratet så er de lagt i andre kategorier som beskriver kredittrisiko, eksempelvis sektor og garantier.

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. For å overvåke kredittrisiko i utlånene og investeringene er det nedsatt en egen kredittkomite som møtes på jevnlig basis. Grensene for kredittrisiko mot den enkelte debitor fastsettes av komiteen. Endringer i debtors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

Konsernet har god balanse mellom norske og internasjonale obligasjoner, og har en portefølje av utelukkende gode kreditter. Konsernet har en høy konsentrasjon av gjeldsinstrumenter rettet mot norsk offentlig sektor, som anses å ha en lav kredittrisiko.

I noteinndelingen er det benyttet rating fra Standard & Poor's, Moodys, Fitch, Scope Ratings og Nordic Credit Rating. Ratingen er konvertert til S&P sin ratingtabell, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Laveste rating av de fem er benyttet og alle fem ratingselskaper er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Det som er klassifisert som «Øvrige» er i all hovedsak verdipapirer utstedt av kraftselskaper og andre foretaksobligasjoner. KLP Konsernet har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under kategorien «Øvrige».

Linjene i noten er sammenfallende med balanseoppsettet. Unntakene er gjeldsinstrumenter til virkelig verdi som er delt opp i tre kategorier i noten og utlån som vist samlet i noten, men som befinner seg på to linjer i balansen (virkelig verdi og amortisert kost).

Konsernregnskapet viser enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. Dette gir inntrykk av en høyere risiko enn hva som er reelt, da risiko som konsernet ikke bærer vises i regnskapet. I ytterste kolonne vises det kun foretak, og faktisk eierskap i fond som konsernet har ved periodeslutt.

MILLIONER KRONER	30.09.2022		30.09.2021		31.12.2021	
	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	Konsolidert	Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
TI STØRSTE MOTPARTER						
Motpart 1	15 764	12 324	13 542	12 053	15 032	11 995
Motpart 2	9 136	8 883	11 601	10 218	14 514	11 891
Motpart 3	7 680	7 680	9 353	7 248	10 578	7 482
Motpart 4	7 537	6 627	7 465	6 785	8 586	6 660
Motpart 5	7 200	6 195	5 781	5 781	7 828	6 377
Motpart 6	6 757	5 537	5 536	5 536	7 706	5 830
Motpart 7	6 004	5 147	5 106	5 067	6 377	5 548
Motpart 8	5 696	4 672	4 835	4 672	5 878	4 928
Motpart 9	5 537	4 418	4 672	4 620	5 548	4 698
Motpart 10	4 672	4 235	4 546	4 423	4 698	4 506
Sum	75 982	65 718	72 437	66 402	86 745	69 916

Tabellen ovenfor viser de ti største motpartene KLP konsernet har eksponering mot. Beløpene oppgitt er balanseført verdi. «Totalt justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond» inkluderer kun det som er i konsernets eie og hvor konsernet innehar reell kredittrisiko. Majoriteten av de ti største motpartene er enten finansinstitusjoner eller motparter omfattet av en offentlig garanti (statlig eller kommunal garanti).

Note 15 **Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring**

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Premiereserve - ordinær tariff	511 958	482 647	486 276
Premiefond, bufferfond og pensjonistenes overskuddsfond	127 012	30 818	41 268
Tilleggsavsetning	0	42 842	48 812
Kursreguleringsfond	0	68 559	77 194
Andre avsetninger	0	1	1
Udisponert resultat tilført forsikringskontraktene	684	9 185	0
Sum forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	639 653	634 052	653 551

Note 16 **Annen kortsiktig gjeld**

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	18 989	8 901	3 645
Påløpt ikke utlignet skatt	250	567	560
Forskuddstrekk pensjonsordning	478	430	491
Leverandørgjeld	164	316	226
Forhåndsinnkalt tilskudd til forsikringsvirksomheten	1 761	98	699
Øvrig kortsiktig gjeld	1 027	1 891	1 187
Sum annen kortsiktig gjeld	22 668	12 203	6 808

Note 17 **Kapitalkrav**

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Fra og med 30.09.2022 regnes også risikoutjevningfondet som ansvarlig kapital i kapitalgruppe 2. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5 % av foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er i hovedsak begrenset oppad til 50 % av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 306% som er godt over foretakets mål om minst 150 %. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 306%.

	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
SOLVENSGRAD	306 %	264 %	287 %

MILLIARDER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Eiendeler, bokført	724	697	710
Merverdier HTF/lån og fordringer	-16	8	6
Merverdier øvrige utlån	-2	0	0
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	0
Utsatt skattefordel	0	0	0
Sum eiendeler etter solvens II	707	706	716

MILLIARDER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Beste estimat	616	631	649
Risikomargin	11	14	13
Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	5	5
Andre forpliktelser	32	20	12
Utsatt skatteforpliktelse	0	1	1
Sum forpliktelser etter solvens II	664	671	679
Eiendeler minus forpliktelser	43	35	36
- Utsatt skattefordel	0	0	0
Risikoutjevningfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	-5	0	0
+ Fondsobligasjonslån	2	2	2
Basiskapital - kapitalgruppe 1	39	36	38
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	39	36	38
Ansvarlige lån	3	3	3
Risikoutjevningfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	5	0	0
Basiskapital - kapitalgruppe 2	8	3	3
Supplerende kapital	13	12	12
Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	13	12	12
Fradrag for maks. kapital i gruppe 2	-14	-7	-8
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	7	8	7
Utsatt skattefordel	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	46	44	45
Solvenskapitalkrav (SCR)	15	17	16
Solvensgrad	306 %	264 %	287 %

Note 18 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

30.09.2022 MILLIONER KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto				
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	1 613	0	1 613	-615	-1 008	-1 094	273	273
Repoer	500	0	500	-500	0	0	0	0
Sum	2 113	0	2 113	-1 115	-1 008	-1 094	273	273
GJELD								
Finansielle derivater	21 989	0	21 989	-615	-2 362	-13 930	5 197	4 740
Repoer	1 257	0	1 257	0	0	0	1 257	757
Sum	23 246	0	23 246	-615	-2 362	-13 930	6 453	5 497
30.09.2021 MILLIONER KRONER								
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	4 163	0	4 163	-1 536	-2 496	-871	290	252
Repoer	1 518	0	1 518	-500	0	0	1 018	1 018
Sum	5 681	0	5 681	-2 036	-2 496	-871	1 308	1 270
GJELD								
Finansielle derivater	2 455	0	2 455	-1 536	-139	-15	919	919
Repoer	1 954	0	1 954	0	0	0	1 954	1 453
Sum	4 409	0	4 409	-1 536	-139	-15	2 873	2 372

31.12.2021 MILLIONER KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto				
	Brutto finansielle eiendeler/ gjeld	Brutto eiendeler/ gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	3 253	0	3 253	-2 375	-1 753	-709	281	281
Repoer	1 200	0	1 200	-1 200	0	0	0	0
Sum	4 453	0	4 453	-3 575	-1 753	-709	281	281
GJELD								
Finansielle derivater	4 740	0	4 740	-2 375	-367	-669	1 363	1 301
Repoer	1 241	0	1 241	0	0	0	1 241	41
Sum	5 982	0	5 982	-2 375	-367	-669	2 605	1 342

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i konsernet; hvilke muligheter konsernet har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Noten viser derivatposisjoner og repo-avtaler i balansen. Repoer inngår i linjen "Gjeld til kredittinstitusjoner" i balansen.

De konsoliderte tallene inkluderer alle enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. I tillegg viser ytterste kolonne hvilket reelt nettobeløp som gjenstår om konsernet motregner avtalene; noe som kun inkluderer konsernselskaper av ordinær art.

Note 19 **Pensjonsforpliktelser**

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	870	934	934
Resultatført pensjonskostnad	153	137	192
Resultatført finanskostnad	15	26	20
Aktuarielle gevinster og tap	-74	266	-84
Innbetalt premie/tilskudd	-123	-169	-191
Balanseført netto forpliktelse 30.09./31.12.	841	1194	870

FORUTSETNINGER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Diskonteringsrente	3,20 %	1,90 %	1,90 %
Lønnsvekst	3,75 %	2,50 %	2,75 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,50 %	2,25 %	2,50 %
Pensjonsregulering	2,75 %	1,50 %	1,75 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en reduksjon av forpliktelsen med 74 millioner kroner per 30.09.2022. Endringen er ført under "Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet".

Nøkkeltall – akkumulert

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	2. kvartal 2022	1. kvartal 2022	4. kvartal 2021	3. kvartal 2021	2. kvartal 2021	1. kvartal 2021	4. kvartal 2020
KLP KONSERN								
Resultat før skatt	973	464	213	1 027	2 192	1 325	693	1 657
Forvaltningskapital	913 434	917 593	902 911	901 270	872 465	870 548	813 514	807 161
Egenkapital	42 524	41 217	41 449	40 732	41 439	40 154	39 742	39 416
Solvensgrad	306 %	304 %	299 %	287 %	264 %	257 %	258 %	261 %
Antall ansatte i konsernet	1 095	1 081	1 060	1 048	1 032	1 017	1 021	1 018
KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE								
Resultat før skatt	461	216	71	288	1 699	965	566	1 289
Premieinntekter for egen regning	40 248	33 081	7 503	50 161	41 163	33 634	7 041	37 102
- herav tilflyttet premiereserve	386	386	376	0	0	0	0	2 850
Erstatninger for egen regning	22 453	16 367	10 642	30 438	24 690	19 100	13 754	28 360
- herav fraflyttet premiereserve, tilleggsavs. og kursreguleringsfond	4 658	4 658	4 875	8 346	8 346	8 346	8 419	7 656
Eiendeler i kollektivporteføljen	671 095	660 834	662 500	659 281	644 160	626 280	603 076	604 782
Eiendeler i investeringsvalgporteføljen	2 602	2 665	2 588	2 199	2 156	2 215	2 081	2 044
Forsikringskundernes fond inkludert opptjent resultat	641 805	654 482	644 226	652 444	634 112	633 579	595 680	594 718
- herav fond med garantert avkastning	542 820	548 891	526 324	526 235	513 186	515 787	490 936	496 121
Ansvarlig kapital	46 307	44 901	44 809	45 190	44 536	43 473	41 580	42 742
Solvensgrad	341 %	340 %	332 %	316 %	289 %	282 %	287 %	282 %
Risikoresultat	963	550	105	589	625	293	191	-398
Avkastningsresultat	-27 421	-20 374	-7 894	15 134	9 347	7 232	4 688	12 350
Administrasjonsresultat	56	-22	-9	35	159	61	41	171
Soliditetskapital	129 556	138 338	151 201	196 049	176 437	174 816	160 647	172 863
Avkastning kollektivporteføljen	-2,6 %	-2,1 %	-2,3 %	8,4 %	5,6 %	4,4 %	1,5 %	4,23 %
Avkastning investeringsvalgporteføljen (LIB)	-4,2 %	-3,5 %	-1,2 %	8,9 %	5,8 %	5,0 %	1,9 %	4,20 %
Avkastning selskapsporteføljen	1,4 %	0,9 %	0,6 %	3,4 %	2,5 %	1,7 %	0,8 %	3,09 %
KLP SKADEFORSIKRING AS								
Resultat før skatt	-49,82	2,95	-24,3	397,7	343,9	225,9	71,6	220,0
Opptjente brutto premier	1 626,5	1 060,7	516,4	1 939,3	1 436,2	940,6	460,1	1 728,4
Premieinntekter for egen regning	1 553,6	1 012,5	492,4	1 864,6	1 380,9	903,6	441,7	1 657,6
Egenkapital	2 234,2	2 273,0	2 280,9	2 265,8	2 348,3	2 294,4	2 178,7	2 110,9
Skadeprosent	80,3 %	73,4 %	79,6 %	76,4 %	73,6 %	74,5 %	72,8 %	83,1 %
Totalkostnadsprosent	94,5 %	88,7 %	95,1 %	92,1 %	85,1 %	90,3 %	89,2 %	100,7 %
Avkastning på midler til forvaltning	-2,5 %	-2,1 %	-0,9 %	5,0 %	3,4 %	2,6 %	0,6 %	5,0 %

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	2. kvartal 2022	1. kvartal 2022	4. kvartal 2021	3. kvartal 2021	2. kvartal 2021	1. kvartal 2021	4. kvartal 2020
Ansvarlig kapital	2 250,4	2 273,4	2 329	2 278	2 290	2 267	2 193	2 132
Solvensgrad	219 %	225 %	222 %	224 %	267 %	252 %	238 %	239 %
Årlig premievolum person	932,7	918,1	892,8	871,4	846,7	828,9	806,8	786,0
Årlig premievolum arbeidsgiver	1 325,1	1 318,4	1 210,0	1 148,8	1 135,0	1 128,0	1 080,4	1 016,4
Netto nyttegning (akkumulert innenfor året.)	122,5	113,2	7,2	91,2	75,9	65,0	17,0	87,6
KLP BANKEN KONSERN								
Resultat før skatt	97,5	42,5	18,3	116,1	93,8	54,3	48,6	136,8
Netto renteinntekter	258,2	159,0	72,1	308,6	232,8	152,8	75,7	317,3
Øvrige driftsinntekter	62,8	42,7	20,3	78,9	58,6	38,6	19,0	77,7
Driftskostnader, avskrivninger og tapsavsetninger	-180,7	-123,3	-64,0	-238,5	-174,2	-118,6	-60,6	-232,1
Netto realisert/urealisert endring finansielle instrumenter til virkelig verdi	-42,8	-35,9	-10,1	-32,9	-23,5	-18,6	14,5	-26,1
Innskudd	13 607	13 465	13 372	12 901	12 774	12 643	12 103	11 781
Utlån til kunder	23 369	23 042	22 635	22 090	21 365	21 409	20 894	20 570
Utlån med offentlig garanti	18 718	18 321	17 974	17 844	16 842	16 752	16 734	17 654
Misligholdte lån	43	46	46	36	32	34	57	54
Innlån ved utstedelse av verdipapirer	32 613	32 444	31 862	31 918	29 536	29 195	27 147	25 800
Forvaltningskapital	49 370	48 704	47 954	47 482	44 980	45 216	43 200	42 688
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	48 426	48 030	47 718	45 085	43 834	43 952	42 944	41 188
Egenkapital	2 897	2 555	2 548	2 521	2 490	2 474	2 470	2 427
Rentenetto	0,53 %	0,33 %	0,15 %	0,68 %	0,53 %	0,35 %	0,18 %	0,80 %
Resultat av ordinær drift før skatt	0,20 %	0,09 %	0,04 %	0,26 %	0,21 %	0,12 %	0,11 %	0,33 %
Egenkapitalavkastning før skatt	5,15 %	3,37 %	2,91 %	4,78 %	5,15 %	4,47 %	8,02 %	6,16 %
Kapitaldekning	19,7 %	17,7 %	18,1 %	18,7 %	18,6 %	18,4 %	19,3 %	19,5 %
Antall personkunder	48 216	47 759	47 123	46 463	47 750	46 872	46 116	45 406
Herav medlemmer i KLP	32 681	32 226	31 973	31 587	32 615	31 664	32 183	32 048
KLP KAPITALFORVALTNING AS								
Resultat før skatt	-19	-30	-21	56	53	24,6	20,7	30,9
Totale midler til forvaltning	615 589	621 080	646 213	668 855	647 995	627 599	602 400	596 254
Midler forvaltet for eksterne kunder	126 187	126 193	134 367	136 792	123 811	121 308	111 821	103 378

KLPs bærekraftregnskap

Q3 2022

KLP skal levere en trygg og konkurransedyktig pensjonssparing som bidrar til at verden når de mål vi har satt oss i FNs bærekraftsmål og Parisavtalen. KLP har en ambisjon om å være ledende innenfor samfunnsansvar og bærekraft i vår bransje.

I bærekraftregnskapet redegjør vi for hvordan KLP jobber med samfunnsansvar og bærekraft, og hvilke resultater vi har oppnådd så langt i år. Bærekraftsrapporteringen bygger på KLPs verdier:

- **Åpen:** I KLP er vi så åpne og transparente som mulig, fordi vi tror det gir vårt arbeid større påvirkning og effekt. Derfor er vi åpne om både positiv og negativ påvirkning.
- **Tydelig:** I KLP skal vi rapportere tydelig og på en måte som er forståelig for våre interessenter, og tydelig definere og forklare hva vi legger i ulike begreper.
- **Ansvarlig:** I KLP skal vi være ansvarlige i vår rapportering og fremstille resultater på en redelig måte, med fokus på de områdene som er vesentlige for KLP.
- **Engasjert:** Vi i KLP mener at åpenhet er et viktig bidrag til og en forutsetning for videreutvikling i bransjen. Derfor søker vi å rapportere på en måte som er sammenlignbar med andre aktører, og vi baserer rapporteringen på beste praksis og eksisterende standarder.

Engasjert og ansvarlig eier

KLP skal være en ansvarlig investor og eier. Dette er nedfelt i KLPs konsernstrategi og samfunnsansvarsstrategi, samt kapitalforvaltningsstrategi med tilhørende investeringsprinsipper. Våre strategier og retningslinjer baserer seg på internasjonale normer og konvensjoner som skal fremme menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, redusere skade på klima, miljø og natur og bidra til en bærekraftig utvikling.

Som ansvarlig investor benytter vi oss i hovedsak av følgende virkemidler i arbeidet:

- Vi inkluderer bærekraftfaktorer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser
- Vi prøver å påvirke selskaper, bransjer og markeder til bærekraftig verdiskapning gjennom aktivt eierskap
- Vi ekskluderer selskaper som bryter med våre kriterier, og som ikke viser evne eller vilje til endring.

Målsettinger

- KLP har som mål å stemme på 95 prosent av generalforsamlingene både i Norge og internasjonalt.
- KLP har som mål å følge opp 240 selskaper i 2022.

	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Unike selskaper KLP har hatt direkte dialog med om ESG-temaer	188	157	298	Alle bærekraftsmål
Generalforsamlinger i norske selskaper hvor KLP har stemt (antall / andel)	103 (93 %)	61 (86 %)	96 (99 %)	n/a
Generalforsamlinger i utenlandske selskaper hvor KLP har stemt (antall / andel)	7 611 (99 %)	6 531 (99 %)	6 966 (96 %)	n/a
Selskaper utelukket fra investeringene	693	638	577	Alle bærekraftsmål

Kommentar til resultater i 3. kvartal

I tredje kvartal var KLP i dialog med 81 selskaper om temaer knyttet til ESG, blant annet arbeidstakerrettigheter for migrantarbeidere i Qatar, menneskerettigheter i konfliktområder og ved flyktningmottak, frakt av russisk olje i lys av sanksjoner, skipskrapping, antikorrupsjon og skattepraksis. Gjennom årets tre første kvartaler hadde KLP dialog med totalt 188 selskaper.

Ved utgangen av tredje kvartal hadde KLP stemt ved 99 prosent av generalforsamlingene i utenlandske selskaper, og ved 93 prosent av generalforsamlingene i norske selskaper. For norske selskaper er dette noe under målsettingen, men målsettingen gjelder for en samlet vurdering av hele stemmegivningssesongen.

I tredje kvartal utelukket KLP 24 selskaper for brudd på KLPs eksklusjonskriterier knyttet til alkohol, menneskerettigheter, pengespill, kull og miljø. 54 selskaper ble også inkludert igjen da de ikke lenger bryter med [KLPs retningslinjer som ansvarlig investor](#). Ved utgangen av kvartalet var totalt 693 selskaper utelukket.

Klima, miljø og natur

Klimaendringene og forringelse av natur og miljø vil på sikt kunne påvirke KLPs mulighet til å skape god avkastning på pensjonspengene vi forvalter. KLP har jobbet systematisk med klimarisiko i flere år med mål om å kunne analysere, håndtere og rapportere klimarisiko som en finansiell risiko. Samtidig har KLP et ansvar for å minimere påvirkningen vi har på klima, miljø og natur – direkte gjennom egen aktivitet, og indirekte via våre kunder, samarbeidspartnere, leverandører og investeringer.

Klimamål og klimavennlige investeringer

For at verden skal nå 1,5-gradersmålet må de globale utslippene nå netto null innen 2050. Derfor har KLP satt et mål om å innrette investeringene våre etter dette målet og nå netto null også i vår portefølje. Vi har utarbeidet et eget veikart som beskriver hvordan KLP skal vurdere hver enkelt investering opp mot en utslippsbane som er forenlig med 1,5-gradersmålet, og hvordan vi vil jobbe mot og måle vårt bidrag til målene i Parisavtalen.

[Du kan lese mer om veikartet her.](#)

Det er behov for enorme investeringer dersom verden skal klare å nå klimamålene i Parisavtalen og lykkes med overgangen til et lavutslippssamfunn. En viktig del av KLPs klimamål er å øke våre klimavennlige investeringer. Klimavennlige investeringer er investeringer som bidrar direkte til utslippsreduksjoner eller på en annen måte bidrar til den grønne omstillingen i Norge og verden. For klimavennlige investeringer skiller vi mellom to ulike kategorier:

- **Nullutslippsinvesteringer** – Dette er investeringer med nullutslipp og nært nullutslipp fra driften (ikke inkludert scope 3-utslipp), og inkluderer fornybar energi, bærekraftig skog og nullutslippstransport. Dette er de samme nullutslippsinvesteringene som er 100 prosent paristilpasset i KLPs klimamål.
- **Overgangsinvesteringer** – Dette er investeringer som bidrar til å redusere utslipp og utvikle ny teknologi, eller hjelper sektorer som vanskelig kan bli nullutslipp med å bli mer bærekraftige og redusere utslipp, så som grønne utlån og obligasjoner, miljøbygg og infrastruktur.

Målsetting

- Å øke våre klimavennlige investeringer med nye 6 milliarder kroner hvert år

MILLIONER KRONER	Nye i 3. kvartal 2022	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Nullutslippsinvesteringer	1 569	37 197	34 048	30 570	-
Fornybar energi	1 586	35 094	32 518	30 005	7. 9. 17.
<i>Som andel av KLPs investeringer</i>		4,9 %	4,7 %	4,8 %	7.
<i>Fornybar energi i Norge</i>	123	21 762	24 185	23 984	7.
<i>Fornybar energi internasjonalt</i>	1 358	11 770	7 185	5 139	7.
<i>Fornybar energi i utviklingsland</i>	105	1 562	1 148	882	7. 9. 17.
Bærekraftig skog	- 18	2 103	1 530	565	13. 15.
Overgangsfinansiering	1 057	22 379	16 529	10 034	-
Miljøbygg i eiendomsporteføljen	-	11 220	8 131	6 531	9.
<i>Som andel av porteføljens markedsverdi</i>		11,7 %	9,7 %	8,5 %	-
Grønne obligasjoner	893	7 247	5 969	1 828	-
Grønne lån	180	2 755	2 429	1 675	6. 9. 11. 13.
Infrastruktur	- 17	1 158	-	-	9.
Klimavennlige investeringer totalt	2 626	59 765	50 577	40 604	-
<i>Som andel av KLPs investeringer</i>		8,3 %	7,3 %	6,5 %	-
Fossil energi	n/a	15 739	9 885	7 722	-
<i>Som andel av KLPs investeringer</i>		2,2 %	1,4 %	1,2 %	-

Kommentar til resultater i 3. kvartal

I tredje kvartal økte KLP våre klimavennlige investeringer med nye 2,6 milliarder kroner, til over 59,7 milliarder kroner totalt. Klimavennlige investeringer er et fokusområde for KLP og en måte for KLP å bidra til den grønne omstillingen på. Så langt i år har KLP investert over 7,6 milliarder kroner i klimavennlige investeringer, og er svært fornøyde med å ha overgått målsettingen om 6 milliarder kroner med ett kvartal igjen av året.

Fornybar energi utgjør over halvparten av de nye investeringene i tredje kvartal. KLP investerte blant annet i et fond fra Fred Olsen Renewables som fokuserer på vindkraft, med eksisterende prosjekter i Norge og Sverige og fremtidige prosjekter i Sverige og Storbritannia. Sammen med Norfund inngikk KLP en avtale om å investere i et solkraftverk i India, som blir en av de første investeringene til det nye statlige klimafondet. KLP utstedte også nye grønne lån til ulike byggeprosjekter til rundt 180 millioner kroner.

Verdien av KLPs investeringer i fossil energi har økt siden forrige kvartal. Dette skyldes i stor grad at markedsverdien av disse investeringene har økt, og ikke nye investeringer. Som andel av KLPs investeringer er økningen relativt liten, og har økt fra 2,1 til 2,2 prosent.

KLPs eiendomsportefølje og egen drift

KLP har et ansvar for å redusere påvirkningen vi har på klima, natur og miljø. Derfor jobber vi med å redusere fotavtrykket fra driften av KLP. Som en av Nordens største eiendomsselskaper har KLP også som mål å bidra til å skape møteplasser hvor mennesker trives og kan realisere sitt potensial. Vi er opptatt av å redusere miljøavtrykket til eiendomsbransjen og har et langsiktig perspektiv på eiendommene våre. Derfor jobber vi med å forbedre oss for å redusere energiforbruk og håndtere avfall på en bedre måte.

Målsetting

- Halvere klimagassutslipp fra egen drift innen 2030, med utgangspunkt i utslippene i 2010.
- Redusere energiforbruket i eiendomsporteføljen til 169 kWh per kvadratmeter.

	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Antall flyreiser	2 271	295	1 551	12.13.
Klimagassutslipp fra forretningsreiser med fly (tonn CO2e)	151	17	178	12.13.
Energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler (kWh per m2)	131	78	70	9. 13.
Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølje (kWh per m2)	150	171	171	9.

Kommentar til resultater i 3. kvartal

Etter flere år med pandemi er samfunnet endelig kommet tilbake til en normal-situasjon, noe som også vises av tallene for flyreiser og energiforbruk. KLP holder fast ved å redusere unødvendige flyreiser, men fjerning av restriksjoner på jobbreiser har ført til en stor økning i antall flyreiser sammenlignet med de to siste årene. Samtidig ser det ut til at pandemien har endret reisevanene våre, og sammenlignet med tredje kvartal i 2019 er antallet flyreiser 53 prosent lavere. KLP har innført hybridkontor, og selv om noen ansatte jobber hjemmefra er det en stor økning i ansatte på kontorene. Dette gir også økt energiforbruk i kontorlokalene.

Tilsvarende kan energiforbruket i KLPs eiendomsportefølje også være påvirket av gjenåpningen og at det er økt aktivitet i lokalene. Dette har ført til økt energiforbruk. Den pågående energikrisen og høye strømpriser påvirker direkte gjennom økte driftskostnader, og KLP Eiendom har tatt kontakt med samtlige leietagere om mulige tiltak for å redusere energiforbruket. Responsen fra leietagerne har vært positiv, og det er allerede foretatt justeringer på flere eiendommer i samråd med leietagerne. Før det gjennomføres større tiltak vil KLP-huset bli brukt som et testprosjekt for å teste gjennomføring og effekt av ulike tiltak, og hvordan det påvirker arbeidsmiljøet.

Innovasjon og samfunnsutvikling

Samtidig som pensjonskapitalen investeres for å skape god avkastning, bidrar den også til innovasjon og samfunnsutvikling. KLP har flere porteføljer som målrettet er med på å gjøre en forskjell i overgangen til et bærekraftig samfunn og bygge fremtidens samfunn.

Utlån til kommuner og fylkeskommuner

KLPs utlånsvirksomhet retter seg hovedsaklig mot norske kommuner og fylkeskommuner og annen offentlig virksomhet. Lånene benyttes til formål som bidrar til lokal samfunnsutvikling og velferd, og vi har i mange år bidratt til bærekraftig utvikling av samfunnet gjennom lånefinansiering av prosjekter over hele Norge.

Målsetting

Øke utlån til denne typen formål.

MILLIONER KRONER	Nye i 3. kvartal 2022	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Utlån	834	86 318	83 322	79 417	
Utlån til vei og transport		9 121	2 604	9 372	9.
Utlån til offentlig eiendom		4 091	4 333	4 875	9.
Utlån til offentlig sektor og virksomheter		70 413	72 734	62 180	9.
Utlån til vann, avløp og renovasjon		2 694	3 651	2 990	9.
Grønne utlån	180	2 755	2 293	277	9.

Kommentar til resultater i 3. kvartal

I tredje kvartal økte KLPs utlån til kommuner og fylkeskommuner netto med 834 millioner kroner i tredje kvartal. Det ble utstedt nye grønne lån for nærmere 200 millioner kroner, og grønne lån økte netto med rundt 180 millioner kroner. De nye lånene sikret blant annet finansiering av ny, klimavennlige brannstasjon i Eidskog kommune og delvis finansiering av nye skoler og gymnskoler i Rana kommune.

Såkorninvesteringer

KLP ønsker å bidra til at gode ideer kan forfølges lokalt og skape arbeidsplasser i Norge. Ved å investere i nyskaping skal KLP bidra til lokal verdiskaping og det grønne skiftet i Norge. Vi har etablert en egen portefølje hvor vi investerer gjennom fond for såkorninvesteringer, de fleste tilknyttet norske forskningsmiljøer.

Målsetting

Å investere mellom 500 millioner og 1 milliard kroner i såkorninvesteringer og dermed bidra til nyskaping og innovasjon.

MILLIONER KRONER	Nye i 3. kvartal 2022	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Såkorninvesteringer i Norge	10	413	253	11	8.

Kommentar til resultater i 3. kvartal

KLPs såkorninvesteringer økte med 10 millioner kroner i tredje kvartal. KLP har ikke investert i nye såkornfond, men har økt vår investering i flere av de 13 fondene vi allerede har investert i.

Bank og finans i utviklingsland

Underutviklede finansinstitusjoner og manglende tilgang på finansielle tjenester så som sparing, lån og forsikring for befolkningen er til hinder for fattigdomsreduksjon i utviklingsland. Det er fortsatt rundt 1,7 milliarder mennesker i verden som ikke har tilgang til disse grunnleggende finansielle tjenestene. KLP ønsker gjennom sine investeringer i finans i utviklingsland å bidra til økonomisk vekst og bedre levekår.

Målsetting

Øke investeringer i bank og finans i utviklingsland og dermed bidra til økonomisk vekst og bedre levevilkår i utviklingsland.

MILLIONER KRONER	Nye i 3. kvartal 2022	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Bank og finans i utviklingsland	8	1 115	831	721	1. 5. 8. 9. 11. 17

Kommentar til resultater i 3. kvartal

I tredje kvartal økte KLP vår investering i Norfinance, og investeringer i bank og finans i utviklingsland økte med 8 millioner kroner.

KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver

KLP jobber for å være en attraktiv arbeidsplass med et likestilt og mangfoldig arbeidsmiljø, hvor alle opplever å bli respektert for den de er. KLP arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. KLP fokuserer på et systematisk HMS-arbeid for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og samtidig oppnå gode rutiner, bedre helse og trivsel, redusert sykefravær og stort engasjement blant ansatte.

Målsetting

KLPs mål er å ha lavere sykefravær enn 4 prosent.

	30.09.2022	30.09.2021	30.09.2020	FNs bærekraftsmål
Ansatte i KLP	1 095	1 032	1 016	n/a
Sykefravær totalt	4,3 %	3,0 %	3,3 %	3.

Kommentar til resultater i 3. kvartal

I tredje kvartal av 2022 var det totale sykefraværet på 3,67 prosent. Dette er en nedgang fra forrige kvartal, men høyere enn tredje kvartal de to foregående årene. Under pandemien førte smittevernrestriksjoner til redusert forekomst av annen sykdom og gav lavt sykefravær. Nedgang i sykefravær i 3.kvartal kan ha sammenheng med at færre har hatt koronasykdom og at den årlige sesonginfluensaen ikke er i gang. Hittil i år har det totale sykefraværet vært 4,3 prosent.

Likestilling og mangfold

KLP arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. I 2021 gikk KLP inn som partner i «Kvinner i Finans Charter», et initiativ som skal bidra til større kjønnsbalanse i finansnæringen, og vi har forpliktet oss til fire prinsipper som skal støtte opp under dette:

1. Sette interne mål for kjønnsbalanse på ledernivåer og i spesialistfunksjoner
2. Årlig publisere status og fremgang mot målene i bærekraftrapporten
3. Ha ett medlem i konsernledelsen med dedikert ansvar for å følge opp arbeidet med kjønnsbalanse og inkludering
4. Ha en ambisjon om at fremgang mot målene skal reflekteres i godtgjørelse til ledere som spesielt bidrar til å oppnå målene

Målsetting

Å øke antallet kvinner på ledernivå og i tyngre fagstillinger (de høyest betalte stillingene).

	30.09.2022	31.12.2021	FNs bærekraftsmål
Kjønnsbalanse på ledernivå og i tyngre fagstillinger (kvinner/menn)	33 / 67 %	30 / 70 %	5. 8.
Nyansettelser på ledernivå og i tyngre fagstillinger (kvinner/menn)	61 / 39 %	-	5. 8.

Kommentar til tredje kvartal

Hittil i år har 18 personer startet i lederstillinger og tyngre fagstillinger med lønn over 1 million. Dette gjelder stillinger hvor ansatte skal erstattes eller konstitueres og nye stillinger. 7 kvinner og 9 menn er blitt erstattet av 9 kvinner og 7 menn. Av disse er 2 kvinner og 1 mann konstituert og de erstatter 2 kvinner og 1 mann. I tillegg er det 2 nyopprettede stillinger hvor det er rekruttert inn 2 kvinner.

Oversikt over FNs bærekraftsmål som KLP bidrar til

Mål 1, *Utrydde fattigdom*

- Delmål 1.4; Innen 2030 sikre at alle menn og kvinner, særlig fattige og sårbare, har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester, til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom, og til arv, naturressurser, ny teknologi og finansielle tjenester, inkludert mikrofinansiering.

Mål 3, *God helse og livskvalitet*

- Delmål 3.a; Styrke gjennomføringen av Verdens helseorganisasjons rammekonvensjon om forebygging av tobakksskader i alle land.

Mål 5, *Likestilling mellom kjønnene*

- Delmål 5.1; Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.
- Delmål 5.4; Anerkjenne og verdsette ubetalt omsorgs- og husholdsarbeid gjennom offentlige tjenester, infrastruktur og sosialpolitikk, og fremme delt ansvar i husholdet og familien, alt etter hva som passer i det enkelte land.
- Delmål 5.5; Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv.
- Delmål 5.a; Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser, mulighet til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom samt tilgang til finansielle tjenester, arv og naturressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning.

Mål 6, Rent vann og gode sanitærforhold

- Delmål 6.4; Betydelig bedre utnyttelse av vann i alle sektorer.

Mål 7, Ren energi til alle

- Delmål 7.1; Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energitjenester til en overkommelig pris.
- Delmål 7.2; Innen 2030 øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk betydelig.
- Delmål 7.a; Innen 2030 styrke det internasjonale samarbeidet for å lette tilgangen til forskning og teknologi på området ren energi, inkludert fornybar energi, energieffektivisering og avansert og renere teknologi for fossilt brensel, og fremme investeringer i energiinfrastruktur og teknologi for ren energi.

Mål 8, Anstendig arbeid og økonomisk vekst

- Delmål 8.3; Fremme en utviklingsrettet politikk som støtter produktive aktiviteter, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet svært små, små og mellomstore bedrifter, blant annet ved å gi dem tilgang til finansielle tjenester..
- Delmål 8.4; Til og med 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av globale ressurser innenfor forbruk og produksjon, og arbeide for å oppheve koblingen mellom ; økonomisk vekst og miljødeleggelser, i samsvar med det tiårige handlingsprogrammet for bærekraftig forbruk og produksjon, der de utviklede landene går foran.
- Delmål 8.5; Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.
- Delmål 8.7; Iverksette umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnearbeid – inkludert rekruttering og bruk av barnesoldater – forbys og avskaffes, og innen 2025 avskaffe alle former for barnearbeid.
- Delmål 8.8; Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, inkludert arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, og arbeidstakere i et usikkert arbeidsforhold.
- Delmål 8.10; Styrke nasjonale finansinstitusjoners evne til å utvide tilgangen til og stimulere til bruk av bank- og forsikringstjenester og finansielle tjenester for alle.

Mål 9, *Industri, innovasjon og infrastruktur*

- Delmål 9.1; Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle.
- Delmål 9.3; Øke tilgangen til finansielle tjenester, inkludert rimelig kreditt, for små industribedrifter og andre bedrifter, særlig i utviklingsland, og styrke disse bedriftenes posisjon og integrere dem i verdikjeder og markeder.
- Delmål 9.4; Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet.
- Delmål 9.a; Legge til rette for bærekraftig utvikling av infrastrukturen i utviklingsland ved å øke den finansielle, teknologiske og faglige bistanden til afrikanske land, de minst utviklede landene, kystløse utviklingsland og små utviklingsøystater

Mål 10, *Mindre ulikhet*

- Delmål 10.2; Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status
- Delmål 10.4; Vedta politikk, særlig når det gjelder skatter og avgifter, lønn og sosialomsorg, med sikte på å oppnå en gradvis utjevning av forskjeller

Mål 11, *Bærekraftige byer og lokalsamfunn*

- Delmål 11.1; Innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder.
- Delmål 11.5; Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon i antall dødsfall og antall personer som rammes av katastrofer, inkludert vannrelaterte katastrofer, og i betydelig grad minske de direkte økonomiske tapene i verdens samlede bruttonasjonalprodukt som følge av slike katastrofer, med vekt på å beskytte fattige og personer i utsatte situasjoner.
- Delmål 11.6; Innen 2030 redusere byenes og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet (målt per innbygger), med særlig vekt på luftkvalitet og avfallshåndtering i offentlig eller privat regi.

Mål 12, *Ansvarlig forbruk og produksjon*

- Delmål 12.5; Innen 2030 redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk.
- Delmål 12.6; Stimulere selskaper, særlig store og flernasjonale selskaper, til å ta i bruk bærekraftige metoder og integrere informasjon om egen bærekraft i sine rapporteringsrutiner.

Mål 13, Stoppe klimaendringene

Mål 15, Livet på land

- Delmål 15.2; Innen 2020 fremme innføringen av en bærekraftig forvaltning av all slags skog, stanse avskoging, gjenopprette forringede skoger, og i betydelig grad øke gjenreising og nyplanting av skog på globalt nivå

Mål 17, Samarbeid for å nå målene

- Delmål 17.3; Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder.

Noter og definisjoner

Engasjert og ansvarlig eier

Antall unike selskaper KLP har hatt dialog med, viser til selskaper som KLP har vært i direkte dialog med under året angående sosiale, miljø-, eller styringsmessige temaer, og dialog KLP har ledet som del av ulike investorsamarbeid. KLP kan ha flere dialoger med et selskap i løpet av året knyttet til ulike temaer. KLPs oppfølging varierer i omfang, tema og tidsperspektiv. Dette er en form for eierskapsutøvelse der KLP engasjerer i en dialog med selskaper for å avklare hvordan de håndterer samfunnsansvarsutfordringer samt kommuniserer KLPs forventninger som investor og eier.

Generalforsamlinger. KLP benytter tjenester fra ISS for å stemme på generalforsamlinger i selskaper vi er investert i. Ved generalforsamlinger i norske selskaper (hjemmehørende eller børsnotert i Norge) stemmer KLP manuelt gjennom ISS. Ved generalforsamlinger i utenlandske selskaper benytter KLP proxy-stemmegiving gjennom ISS.

Antall utelukkelse viser til totalt antall selskaper KLP har ekskludert fra investeringene på grunn av brudd på utelukkelseskriteriene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor* ved utgangen av året.

Klima, miljø og natur

Klimavennlige investeringer

Det er markedsverdien av investeringene, i millioner kroner, som oppgis. Nye investeringer er netto nye investeringer gjennom kvartalet.

Andelen er beregnet som investeringenes andel av KLPs kollektivportefølje.

For å være konsekvente med definisjonene KLP benytter i vårt klimamål har vi revidert definisjonen av klimavennlige investeringer. KLP deler klimavennlige investeringer inn i nullutslippsinvesteringer og overgangsfinansiering. Der hvor det har vært praktisk hensiktsmessige er historiske tall oppdatert i henhold til ny definisjon, men tallene er i utgangspunktet ikke sammenlignbare med tidligere rapporterte tall.

Nullutslippsinvesteringer

Nullutslippsinvesteringer er investeringer med null eller nært null utslipp fra drift.

Fornybar energi i Norge er aksje- og obligasjonsinvesteringer i norske kraft- og nettselskaper. Kraftselskapene er klassifisert som el-produsenter fra vannkraft, vindkraft eller biobrensel. Tallet inkluderer også utlån til selskaper og prosjekter i Norge innen kraftsektoren, noe det ikke har gjort tidligere. Tallet er derfor ikke direkte sammenlignbart med tidligere år.

Fornybar energi internasjonalt er investeringer i prosjekter innen fornybar energi. Dette er både aksje- og obligasjonsinvesteringer og prosjektfinansiering. Investeringene gjøres enten gjennom eksterne fondsforvaltere spesialisert på energi eller andre samarbeidspartnere. I år inkluderer også selskaper som har mer enn 95 prosent av sine inntekter fra produksjon av fornybar energi.

Fornybar energi i utviklingsland er investeringer i nye prosjekter innen fornybar energi. Investeringene gjøres dels som direkteinvesteringer i samarbeid med Norfund, dels som fondsinvesteringer gjennom fondsforvalteren Climate Investor One. Investeringene er en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst. Investeringene baseres på kommersielle risiko- og avkastningsvurderinger, men vektlegger også effekten på samfunns- og miljømessige parametere.

Bærekraftig skog er investeringer i et fond som investerer i FSC-sertifiserte skogeiendommer i Sverige, Finland og Baltikum.

Nullutslippsferger er utlån til Fjord1 til el-ferger. Disse lånene ble innfridd i andre kvartal 2022, og der derfor tatt ut av tabellen fra og med tredje kvartal. Dette medfører at verdien av klimavennlige investeringer per tredje kvartal i 2021 og 2020 er lavere og avviker fra den verdien som er rapportert historisk, da verdien av nullutslippsferger ikke er inkludert i summen.

Overgangsinvesteringer

Overgangsinvesteringer er investeringer som bidrar til å redusere utslipp og utvikle ny teknologi, eller hjelper sektorer som vanskelig kan bli nullutslipp med å bli mer bærekraftige og redusere utslipp.

Miljøbygg er definert som bygg med energiklasse A. Dette er i henhold til det foreslåtte taksonomi-regelverket i EU-taksonomien. Tidligere har definisjonen i tillegg inkludert bygg som er BREEAM sertifisert med minimum oppnådd karakter *very good*, som produserer egen energi gjennom solcellepaneler, eller som har vunnet en norsk eiendomspris hvor miljø er en viktig måleparameter. Den oppdaterte definisjonen er derfor strengere og inkluderer færre bygg. Tallene fra tidligere år er oppdatert i henhold til den nye definisjonen, og stemmer derfor ikke overens med de tallene som har blitt rapportert tidligere. Det er markedsverdien av miljøbygg i KLPs eiendomsportefølje, og miljøbygg som andel av den totale markedsverdien til eiendomsporteføljen.

Grønne lån er utlån til kommuner, fylkeskommuner og bedrifter med kommunal tilknytning. Lånet må ha en klar positiv miljø- og klimaeffekt og tilfredsstillende kriterier, avhengig av hva slags prosjekt det er. Prosjektkategoriene er vann, avløp og renovasjon, transport og nybygg og rehabilitering av bygg. Kriteriene er basert på *Green Bond Principles, Climate Bond Initiative Taxonomy* og *Nordic Public Sector Issuers Position Paper on Green Bonds Impact Reporting*. Kriteriene revideres løpende ved behov.

Grønne obligasjoner er obligasjoner klassifisert som grønne og som har en ekstern tredjepartsverifisering. Det inkluderer ikke obligasjoner som allerede er medregnet i KLPs investeringer i fornybar energi i Norge ovenfor.

Infrastruktur inkluderer investeringer i et fond for bærekraftig infrastruktur i Europa.

Fossil energi er KLPs investeringer i selskaper klassifisert som olje- og gasselskaper, herunder eksempelvis letevirksomhet, produksjon og raffinaderi. Transport- og oljeserviceselskaper er ikke inkludert.

KLPs eiendomsportefølje og egen drift

Antall flyreiser er basert på tall fra vårt reisebyrå, og det er antall strekninger som rapporteres. En strekning vil si en enkelt distanse, og en tur-retur reise kan bestå av flere strekninger.

Klimagassutslipp fra flyreiser er også basert på tall fra vårt reisebyrå. De benytter utregningsmetode og utslippsfaktorer fra ICAO (International Civil Aviation Organization).

Energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler er en vesentlig kilde til KLPs klimagassutslipp. Energiforbruket i KLPs egne kontorlokaler er ikke temperaturkorrigert, men viser faktisk forbruk. Med egne kontorlokaler menes de kontorlokalene KLP-konsernets ansatte jobber i. Tidligere år har vi kun inkludert KLPs kontorlokaler i Norge, men i år tar vi også med kontorlokaler for KLP Eiendom i Stockholm og København. Energiforbruket er hentet fra vårt energioppfølgingssystem.

Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølje er gjennomsnittlig 12 måneders klimakorrigert spesifikk energibruk for egendriftede bygg. Med egendriftede bygg menes de eiendommene som KLP eier og har ansvar for drift og vedlikehold, og hvor KLP har muligheten til å iverksette og måle effekten av miljøtiltak. Dette er bygg i Oslo, Trondheim, København og Stockholm. Alle disse byggene har energioppfølgingssystem hvor energi- og vannforbruk registreres og overvåkes. I de aller fleste byggene er leietakers energiforbruk også medtatt, slik at vi har oversikt over totalt energiforbruk på byggene. Energiforbruk i bygg er temperaturkorrigert for å kunne måle effekt av iverksatte energisparingstiltak.

I første kvartal 2021 tok KLP i bruk et nytt energi- og miljøoppfølgingssystem for eiendommene i KLPs eiendomsportefølje. Det har tatt tid å implementere dette, og på grunn av manglende underlag fra noen eiendommer er ikke energiforbruk fra alle bygg inkludert i rapporteringen. Det har særlig vært utfordrende å innhente data fra leietagere da det nå kreves samtykke fra leietager for at KLP skal kunne hente inn denne dataen. Når underlag fra alle bygg er inkludert i det nye systemet vil vi ha et bedre rapporteringsgrunnlag enn tidligere.

KLP har en stor portefølje med bygg, som også endrer seg over tid. De enkelte byggene kan også endre bruksmønster i kortere eller lengre tidsperioder, som for eksempel i forbindelse med leietakerutskiftninger.

Det kan være ulike grunner til at det av og til ikke er mulig å få innhentet korrekte tall, eksempelvis ved feil på målere eller for sent innrapporterte tall fra våre underleverandører. Dette tas høyde for ved at rapporteringen kun inkluderer KLPs egendriftede bygg og som har sammenliknbare driftsforhold 12 måneder tilbake i tid fra rapporteringstidspunktet. Det betyr imidlertid at byggene KLP rapporterer på varierer noe fra år til år, men vurderingen er at dette likevel vil plukke opp de riktige trendene i selskapets eiendomsmasse.

Innovasjon og samfunnsutvikling

Utlån

Utlån til vei og transport er utlån til eksempelvis veiprosjekter og infrastruktur og innkjøp av transportmidler.

Utlån til offentlig eiendom er utlån til eksempelvis skolebygg, rådhus og andre kommunale bygg.

Utlån til offentlig sektor og virksomheter er finansiering av ulike typer investeringer i kommuner og fylkeskommuner som for eksempel barnehager, sykehjem, skoler o.l.

Utlån til vann, avløp og renovasjon er utlån til ulike prosjekter knyttet til vann, avløp og innovasjon.

Såkorninvesteringer

Såkorninvesteringer er investeringer i såkornfond knyttet til forskningsmiljøer i Norge. Det er markedsverdien av gjennomførte investeringer som rapporteres.

Bank og finans i utviklingsland

Investeringer i bank og finans i utviklingsland er KLPs investeringer i Nordisk mikrofinansinitiativ (NMI) og NorFinance. NorFinance er et investeringsselskap KLP eier sammen med blant andre Norfund. Investeringene gjøres som en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst.

KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver

Antall ansatte er faste ansatte i KLP-konsernet i Norge, Sverige og Danmark, og inkluderer ansatte i permisjon og ansatte som jobber deltid.

Sykefravær er egenmeldt og legemeldt sykefravær for faste ansatte. *Korttidssykefravær* er definert til 1-3 dager, *langtidsfravær* fire dager eller mer.

Kjønnsbalanse på ledernivå og i tyngre fagstillinger. De høyest betalte stillingene er definert som stillinger med en årslønn på over 1 million kroner. Det er ledende stillinger og tyngre fagstillinger som utgjør disse stillingene. Kjønnsbalansen er utregnet som andelen kvinner og andelen menn som har en årslønn over 1 millioner av totalt antall ansatte med årslønn over 1 million kroner. Beregningen er gjort basert på oppstartsdato i stillingen. Tallet som rapporteres viser kjønnsbalansen ved utgangen av kvartalet, og ikke i kvartalet.

Nyansettelser på ledernivå og i tyngre fagstillinger. De høyest betalte stillingene er definert som stillinger med en årslønn på over 1 million kroner. Det er ledende stillinger og tyngre fagstillinger som utgjør disse stillingene. Nyansettelser inkluderer alle ansatte i

eksisterende stillinger, ansatte i nyopprettede stillinger og ansatte som er konstituert i en stilling. Tallet som rapporteres viser nyansettelser ved utgangen av kvartalet, og akkumulert så langt i året, og ikke nyansettelser i kvartalet.

Kommunal Landspensjonskasse

3. kvartal 2022

Resultatregnskap

Kommunal Landspensjonskasse

NOTE	MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
3	Premieinntekter for egen regning	7 552	7 529	40 633	41 163	50 161
	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	1 552	1 157	8 743	3 979	6 736
	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	2 663	1 936	7 889	9 501	12 587
	Verdiendringer på investeringer	-10 109	4 496	-36 631	9 931	17 896
	Realisert gevinst og tap på investeringer	1 978	-870	2 418	9 567	12 550
	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	-3 917	6 719	-17 581	32 978	49 770
	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-19	16	-104	118	181
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	348	328	1 012	942	1 274
4	Erstatninger	-6 086	-5 590	-22 453	-24 690	-30 438
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	3 281	-5 745	2 012	-38 236	-59 440
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsvalgportefølje	26	-5	-355	-77	-177
	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse	0	0	0	0	-9 415
	Ufordelt overskuddsmidler til forsikringskontraktene	-413	-2 275	-963	-9 494	0
5	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-309	-266	-1 057	-891	-1 372
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-346	-327	-1 020	-952	-1 286
	Resultat av teknisk regnskap	118	384	124	861	-742
	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	194	413	534	1 033	1 292
	Andre inntekter	5	2	8	11	10
	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-72	-65	-206	-206	-272
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	127	350	336	838	1 030
	Resultat før skattekostnad	244	735	461	1 699	288
	Skattekostnader	-61	-161	-42	-276	125
	Resultat før andre inntekter og kostnader	184	574	419	1 423	413
12	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	6	-287	47	-169	48
	Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden	3	-163	28	-97	36
	Justering av forsikringsforpliktelsene	-1	51	-8	30	-16
	Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	-1	72	-12	42	-12
	Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	7	-328	55	-194	56
	TOTALRESULTAT	191	245	473	1 229	469

Balanse

Kommunal Landspensjonskasse

NOTE	MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
EIENDELER				
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN				
	Immaterielle eiendeler	906	758	727
7	Investeringseiendommer	1 103	994	1 004
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	3 697	3 438	3 507
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5 516	5 256	5 177
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	20 099	19 351	19 456
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 794	15 572	12 221
	Fordringer	1 143	1 076	1 407
11	Bruksretteeiendeler	892	1 000	973
	Andre eiendeler	924	762	796
	Sum eiendeler i selskapsporteføljen	47 074	48 207	45 268
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE				
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	77 991	64 952	70 206
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5 817	4 923	4 958
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	11 994	12 699	12 524
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	269 246	257 935	259 608
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	306 047	303 651	311 984
	Sum investeringer i kollektivporteføljen	671 095	644 160	659 281
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	318	236	256
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	63	66	63
6	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	941	747	753
6,7	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	1 279	1 107	1 126
	Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen	2 602	2 156	2 199
	Sum eiendeler i kundeporteføljene	673 697	646 316	661 480
	SUM EIENDELER	720 771	694 522	706 748

NOTE	MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE				
	Innskutt egenkapital	20 812	18 971	19 831
	Opptjent egenkapital	21 644	22 418	20 847
	Sum egenkapital	42 456	41 389	40 678
6	Ansvarlig lånekapital mv.	4 812	4 664	4 604
	Premiereserve mv.	509 679	480 820	484 728
	Tilleggsavsetninger	0	42 715	48 626
	Kursreguleringsfond	0	68 620	77 397
	Bufferfond	97 985	0	0
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	30 599	30 405	40 769
	Udisponert resultat til kunder	957	9 379	0
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	639 219	631 940	651 520
	Pensjonskapital mv.	2 000	1 548	1 549
	Tilleggsavsetninger	0	127	186
	Bufferfond	37	0	0
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	543	413	499
	Udisponert resultat til kunder	6	85	0
	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	2 585	2 173	2 234
12	Pensjonsforpliktelser o.l.	529	755	553
	Forpliktelser ved periodeskatt	46	210	259
	Forpliktelser ved utsatt skatt	493	879	444
11	Leieforpliktelser	943	1 034	1 012
9	Forpliktelser	29 605	11 404	5 261
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	81	73	182
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	720 771	694 522	706 748
POSTER UTENOM BALANSEN				
	Betingede forpliktelser	31 384	27 161	26 074

Egenkapitaloppstilling

Kommunal Landspensjonskasse

2022 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 31.12.2021	19 831	4 370	16 476	40 678
Endring ført direkte mot egenkapital		554	-229	324
Egenkapital 01.01.2022	19 831	4 924	16 247	41 002
Resultat før andre inntekter og kostnader		-130	549	419
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			47	47
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			28	28
Justering av forsikringsforpliktelsene			-8	-8
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-12	-12
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			55	55
Totalresultat (udisponert)		-130	604	473
Innbetalt egenkapitaltilskudd	982			982
Sum transaksjoner med eierne	982			982
Egenkapital 30.09.2022	20 812	4 794	16 850	42 456

2021 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko-utjevningfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2021	18 194	5 404	15 784	39 382
Resultat før andre inntekter og kostnader		508	915	1 423
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			-169	-169
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			-97	-97
Justering av forsikringsforpliktelsene			30	30
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			42	42
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-194	-194
Totalresultat (udisponert)		508	721	1 229
Innbetalt egenkapitaltilskudd	777			777
Sum transaksjoner med eierne	777			777
Egenkapital 30.09.2021	18 971	5 913	16 505	41 389

2021 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 01.01.2021	18 194	5 404	15 784	39 382
Resultat før andre inntekter og kostnader	811	-1 034	636	413
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			48	48
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			36	36
Justering av forsikringsforpliktelsene			-16	-16
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-12	-12
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			56	56
Totalresultat	811	-1 034	692	469
Innbetalt egenkapitaltilskudd	826			826
Sum transaksjoner med eierne	826			826
Egenkapital 31.12.2021	19 831	4 370	16 476	40 678

Kontantstrømoppstilling

Kommunal Landspensjonskasse

MILLIONER KRONER	01.01.2022	01.01.2022	01.01.2022	01.01.2021	01.01.2021
	-30.09.2022	-30.06.2022	-31.03.2022	-31.12.2021	-30.09.2021
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-527	809	337	-346	-424
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter ¹	-237	-162	-78	-275	-211
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet ²	895	-187	-28	716	695
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	131	460	231	95	61
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	755	755	755	659	659
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	885	1 215	985	755	720

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak og nedbetaling av gjeld.

Noter til regnskapet

Kommunal Landspensjonskasse

Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer

Regnskapsprinsipper

Regnskapet i denne delårsrapporten viser delårsregnskapet for Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for perioden 01.01.2022 – 30.09.2022. Regnskapet er ikke revidert.

Delårsregnskapet er avlagt etter Forskrift av 18. desember 2015 nr. 1824: Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak (årsregnskapsforskriften) og IAS 34 Delårsrapportering. Delårsregnskapet er utarbeidet etter samme prinsipper som årsregnskapet for 2021 med mindre annet er oppgitt.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2021. Foretakets årsrapport er tilgjengelig på klp.no.

Regnskapsestimater

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimater og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimater.

Note 2 Verdiendring eiendomsinvesteringer

Porteføljen av investeringseiendommer inklusive investeringseiendommer eid via datterforetak er verdivurdert per 30.09.2022.

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Verdiregulering inkludert valutaendringer	813	491	6 732	1 782	3 984
Valutasikring	-749	240	-912	939	1 382
Netto verdiregulering inkludert valutasikring	64	731	5 820	2 721	5 366

Note 3 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Forfalte premier, brutto	7 552	7 529	40 248	41 163	50 161
Overføring av premiereserve fra andre	0	0	386	0	0
Sum premieinntekter for egen regning	7 552	7 529	40 633	41 163	50 161

Note 4 Erstatninger

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Utbetalte erstatninger	6 085	5 590	17 794	16 344	22 092
Overføring av premiereserve til andre	1	0	4 658	8 346	8 346
Sum erstatninger	6 086	5 590	22 453	24 690	30 438

Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3. kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
Personalkostnader	177	146	604	518	735
Avskrivninger og nedskrivninger	49	48	141	147	270
Andre driftskostnader	84	72	312	225	366
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	309	266	1 057	891	1 372

Note 6 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

For informasjon vedrørende prising av finansielle eiendeler og forpliktelser henvises det til note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser i konsernregnskapet.

30.09.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	496	493	3 448	3 407	2	2	3 946	3 902
Opptjente ikke forfalte renter	14	14	95	95	0	0	108	108
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 572	6 270	15 853	15 326	38	38	22 463	21 634
Opptjente ikke forfalte renter	23	23	171	171	0	0	194	194
Sum investeringer som holdes til forfall	7 104	6 799	19 567	18 999	40	40	26 711	25 838
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	5 048	4 636	55 992	51 595	302	277	61 343	56 508
Opptjente ikke forfalte renter	76	76	865	865	4	4	945	945
Utenlandske obligasjonslån	7 789	7 245	111 824	102 928	586	541	120 199	110 715
Opptjente ikke forfalte renter	82	82	1 567	1 567	8	8	1 658	1 658
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	12 995	12 039	170 248	156 955	901	831	184 144	169 825
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 016	2 908	0	0	3 016	2 908
Lån med offentlig garanti	0	0	69 884	68 213	0	0	69 884	68 213
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	6 147	6 147	0	0	6 147	6 147
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	383	383	0	0	383	383
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	79 431	77 652	0	0	79 431	77 652
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	20 099	18 838	269 246	253 606	941	871	290 286	273 315
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	6	6	9 816	9 816	0	0	9 822	9 822
Utenlandske aksjer	0	0	42 182	42 182	0	0	42 182	42 182
Sum aksjer	6	6	51 998	51 998	0	0	52 004	52 004
Eiendomsfond	0	0	9 526	9 526	49	49	9 575	9 575
Norske aksjefond	0	0	80 486	80 486	863	863	81 349	81 349
Utenlandske aksjefond	0	0	36 885	36 885	0	0	36 885	36 885
Sum aksjefondsandeler	0	0	126 897	126 897	911	911	127 809	127 809
Norske alternative investeringer	0	0	2 004	2 004	11	11	2 016	2 016
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	2 004	2 004	11	11	2 016	2 016
Sum aksjer og andeler	6	6	180 899	180 899	923	923	181 828	181 828

30.09.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	6 798	6 798	27 139	27 139	0	0	33 937	33 937
Utenlandske obligasjoner	322	322	17 741	17 741	0	0	18 063	18 063
Opptjente ikke forfalte renter	36	36	335	335	0	0	371	371
Norske obligasjonsfond	3 136	3 136	20 697	20 697	266	266	24 099	24 099
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	31 109	31 109	0	0	31 109	31 109
Opptjente ikke forfalte renter	6	6	74	74	1	1	81	81
Norske sertifikater	532	532	4 694	4 694	0	0	5 226	5 226
Utenlandske sertifikater	0	0	430	430	0	0	430	430
Opptjente ikke forfalte renter	3	3	14	14	0	0	17	17
Sum rentebærende verdipapirer	10 833	10 833	102 233	102 233	268	268	113 334	113 334
Norske utlån og fordringer	865	865	5 404	5 404	41	41	6 310	6 310
Utenlandske utlån og fordringer	431	431	5 617	5 617	47	47	6 096	6 096
Sum utlån og fordringer	1 297	1 297	11 021	11 021	88	88	12 406	12 406
DERIVATER								
Renteswapper	657	657	2	2	0	0	660	660
Aksjeopsjon	0	0	118	118	0	0	118	118
Valutaterminer	0	0	204	204	0	0	204	204
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	657	657	325	325	0	0	982	982
ANDRE FINANSIELLE EIENDELER								
Andre finansielle eiendeler	0	0	11 569	11 569	0	0	11 570	11 570
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 794	12 794	306 047	306 047	1 279	1 279	320 120	320 120
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	2 423	2 423	0	0	2 423	2 423
Valutaterminer	182	182	10 860	10 860	45	45	11 087	11 087
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	182	182	13 283	13 283	45	45	13 510	13 510
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 162	3 059	0	0	0	0	3 162	3 059
Fondsobligasjonslån	1 650	1 393	0	0	0	0	1 650	1 393
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 812	4 452	0	0	0	0	4 812	4 452

30.09.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FORPLIKTELSER TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	4	4	3	3	6	6
Utenlandske call money ¹	702	702	155	155	17	17	875	875
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	702	702	159	159	20	20	881	881

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	639	715	4 793	5 170	25	25	5 457	5 910
Opptjente ikke forfalte renter	15	15	122	122	0	0	138	138
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 261	6 529	16 646	18 012	48	52	22 955	24 593
Opptjente ikke forfalte renter	22	22	190	190	0	0	212	212
Sum investeringer som holdes til forfall	6 937	7 281	21 752	23 495	74	78	28 762	30 853
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	4 605	4 698	48 018	49 421	188	194	52 811	54 313
Opptjente ikke forfalte renter	65	65	768	768	3	3	836	836
Utenlandske obligasjonslån	7 664	7 944	107 853	112 487	476	495	115 993	120 927
Opptjente ikke forfalte renter	80	80	1 555	1 555	7	7	1 641	1 641
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	12 414	12 787	158 194	164 231	673	699	171 281	177 717
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 039	3 053	0	0	3 039	3 053
Lån med offentlig garanti	0	0	66 667	67 104	0	0	66 667	67 104
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	7 978	7 978	0	0	7 978	7 978
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	304	304	0	0	304	304
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	77 989	78 439	0	0	77 989	78 439
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 351	20 068	257 935	266 164	747	777	278 033	287 009

FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	7	7	8 742	8 742	0	0	8 749	8 749
Utenlandske aksjer	0	0	38 215	38 215	0	0	38 215	38 215
Sum aksjer	7	7	46 958	46 958	0	0	46 965	46 965
Eiendomsfond	0	0	4 916	4 916	0	0	4 916	4 916
Norske aksjefond	0	0	89 390	89 390	714	714	90 104	90 104
Utenlandske aksjefond	0	0	25 056	25 056	0	0	25 056	25 056
Sum aksjefondsandeler	0	0	119 362	119 362	714	714	120 077	120 077
Norske alternative investeringer	0	0	1 862	1 862	9	9	1 870	1 870
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	1 862	1 862	9	9	1 870	1 870
Sum aksjer og andeler	7	7	168 182	168 182	723	723	168 911	168 911
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	6 307	6 307	29 979	29 979	0	0	36 286	36 286
Utenlandske obligasjoner	693	693	18 652	18 652	0	0	19 345	19 345
Opptjente ikke forfalte renter	25	25	280	280	0	0	304	304
Norske obligasjonsfond	2 852	2 852	27 027	27 027	271	271	30 151	30 151
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	30 382	30 382	0	0	30 382	30 382
Opptjente ikke forfalte renter	133	133	2 127	2 127	14	14	2 274	2 274
Norske sertifikater	340	340	7 148	7 148	0	0	7 488	7 488
Utenlandske sertifikater	0	0	953	953	0	0	953	953
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	3	3	0	0	4	4
Sum rentebærende verdipapirer	10 351	10 351	116 552	116 552	285	285	127 188	127 188
Norske utlån og fordringer	938	938	9 860	9 860	24	24	10 822	10 822
Utenlandske utlån og fordringer	575	575	5 486	5 486	68	68	6 129	6 129
Sum utlån og fordringer	1 513	1 513	15 346	15 346	92	92	16 951	16 951
DERIVATER								
Renteswapper	681	681	256	256	0	0	937	937
Aksjeopsjon	0	0	143	143	0	0	143	143
Valutaterminer	0	0	1 976	1 976	7	7	1 982	1 982
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	681	681	2 374	2 374	7	7	3 062	3 062
ANDRE FINANSIELLE EIENDELER								
Andre finansielle eiendeler	3 020	3 020	1 197	1 197	0	0	4 217	4 217

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	15 572	15 572	303 651	303 651	1 107	1 107	320 329	320 329
FORPLIKTELSER								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	52	52	0	0	52	52
Valutaterminer	6	6	765	765	2	2	773	773
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	6	6	817	817	2	2	825	825
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	2 995	3 353	0	0	0	0	2 995	3 353
Fondsobligasjonslån	1 670	1 639	0	0	0	0	1 670	1 639
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 664	4 992	0	0	0	0	4 664	4 992
FORPLIKTELSER TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	165	165	3	3	168	168
Utenlandske call money ¹	814	814	1 268	1 268	12	12	2 095	2 095
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	814	814	1 433	1 433	15	15	2 262	2 262

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	488	558	3 454	3 789	2	2	3 944	4 350
Opptjente ikke forfalte renter	19	19	98	98	0	0	117	117
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 191	6 405	15 426	16 581	38	42	21 654	23 029
Opptjente ikke forfalte renter	37	37	208	208	1	1	246	246
Sum investeringer som holdes til forfall	6 735	7 019	19 185	20 677	41	45	25 961	27 741
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	4 830	4 879	49 370	50 187	212	216	54 412	55 282
Opptjente ikke forfalte renter	61	61	676	676	3	3	740	740
Utenlandske obligasjonslån	7 728	7 945	110 489	114 061	490	505	118 706	122 511
Opptjente ikke forfalte renter	103	103	1 716	1 716	8	8	1 826	1 826
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	12 722	12 988	162 250	166 639	713	732	175 684	180 359
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	2 978	2 982	0	0	2 978	2 982
Lån med offentlig garanti	0	0	68 536	68 679	0	0	68 536	68 679
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	6 389	6 389	0	0	6 389	6 389
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	270	270	0	0	270	270
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	78 172	78 319	0	0	78 172	78 319
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 456	20 007	259 608	265 636	753	776	279 817	286 420
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	8	8	9 571	9 571	0	0	9 579	9 579
Utenlandske aksjer	0	0	43 771	43 771	0	0	43 771	43 771
Sum aksjer	8	8	53 342	53 342	0	0	53 350	53 350
Eiendomsfond	0	0	7 071	7 071	0	0	7 071	7 071
Norske aksjefond	0	0	96 227	96 227	740	740	96 967	96 967
Utenlandske aksjefond	0	0	29 154	29 154	0	0	29 154	29 154
Sum aksjefondsandeler	0	0	132 453	132 453	740	740	133 193	133 193
Norske alternative investeringer	0	0	1 884	1 884	9	9	1 892	1 892
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	1 884	1 884	9	9	1 892	1 892
Sum aksjer og andeler	8	8	187 679	187 679	749	749	188 435	188 435

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	6 101	6 101	28 982	28 982	0	0	35 083	35 083
Utenlandske obligasjoner	691	691	17 913	17 913	0	0	18 604	18 604
Opptjente ikke forfalte renter	30	30	323	323	0	0	353	353
Norske obligasjonsfond	2 983	2 983	26 888	26 888	298	298	30 169	30 169
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	30 858	30 858	0	0	30 858	30 858
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	0	0	0	0	0	0
Norske sertifikater	475	475	3 986	3 986	0	0	4 461	4 461
Utenlandske sertifikater	0	0	405	405	0	0	405	405
Opptjente ikke forfalte renter	1	1	3	3	0	0	4	4
Sum rentebærende verdipapirer	10 280	10 280	109 357	109 357	298	298	119 935	119 935
Norske utlån og fordringer	1 033	1 033	7 428	7 428	18	18	8 479	8 479
Utenlandske utlån og fordringer	254	254	4 964	4 964	56	56	5 274	5 274
Sum utlån og fordringer	1 287	1 287	12 393	12 393	74	74	13 753	13 753
DERIVATER								
Renteswapper	615	615	103	103	0	0	718	718
Aksjeopsjon	0	0	279	279	0	0	279	279
Valutaterminer	31	31	1 479	1 479	6	6	1 516	1 516
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	646	646	1 862	1 862	6	6	2 513	2 513
ANDRE FINANSIELLE EIENDELER								
Andre finansielle eiendeler	0	0	695	695	0	0	695	695
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 221	12 221	311 984	311 984	1 126	1 126	325 331	325 331
FORPLIKTELSER								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	364	364	0	0	364	364
Valutaterminer	0	0	1 646	1 646	4	4	1 650	1 650
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	0	0	2 010	2 010	4	4	2 014	2 014
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 000	3 310	0	0	0	0	3 000	3 310
Fondsobligasjonslån	1 604	1 586	0	0	0	0	1 604	1 586
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 604	4 895	0	0	0	0	4 604	4 895

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FORPLIKTELSER TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	85	85	3	3	87	87
Utenlandske call money ¹	734	734	818	818	12	12	1 564	1 564
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	734	734	902	902	15	15	1 651	1 651

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

Note 7 Virkelig verdi hierarki

30.09.2022 MILLONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
<i>Sertifikater</i>	0	535	0	535
<i>Obligasjoner</i>	46	7 110	0	7 156
<i>Obligasjonsfond</i>	3 142	0	0	3 142
Rentebærende verdipapirer	3 189	7 645	0	10 833
Utlån og fordringer	504	793	0	1 297
<i>Aksjer</i>	0	0	6	6
Aksjer og andeler	0	0	6	6
Finansielle derivater	0	657	0	657
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	3 692	9 095	6	12 794
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
<i>Sertifikater</i>	2 104	3 034	0	5 139
<i>Obligasjoner</i>	18 731	26 484	0	45 215
<i>Obligasjonsfond</i>	33 318	8 988	9 573	51 879
Rentebærende verdipapirer	54 154	38 506	9 573	102 233
Utlån og fordringer	10 829	192	0	11 021
<i>Aksjer</i>	47 668	1 383	2 947	51 998
<i>Aksjefond</i>	80 621	0	56	80 677
<i>Eiendomsfond</i>	0	2 324	7 202	9 526
<i>Spesialfond</i>	0	2 004	0	2 004
<i>Private Equity</i>	0	0	36 694	36 694
Aksjer og andeler	128 289	5 711	46 900	180 899
Finansielle derivater	0	325	0	325
Andre finansielle eiendeler	0	11 569	0	11 569
Sum kollektivporteføljen	193 272	56 303	56 473	306 047
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
<i>Obligasjonsfond</i>	259	8	0	268
Rentebærende verdipapirer	259	8	0	268
Utlån og fordringer	88	0	0	88
<i>Aksjefond</i>	863	0	0	863
<i>Eiendomsfond</i>	0	0	49	49
<i>Spesialfond</i>	0	11	0	11
Aksjer og andeler	863	11	49	923
Finansielle derivater	0	0	0	0
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 210	20	49	1 279
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	198 174	65 418	56 528	320 120
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Investerings eiendom	0	0	1 103	1 103
Sum investeringseiendom	0	0	1 103	1 103
FORPLIKTELSE SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	182	0	182
Gjeld til kredittinstitusjoner	702	0	0	702
Sum selskapsporteføljen	702	182	0	884

30.09.2022 MILLONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	13 283	0	13 283
Gjeld til kredittinstitusjoner	159	0	0	159
Sum kollektivporteføljen	159	13 283	0	13 442
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	45	0	45
Gjeld til kredittinstitusjoner	20	0	0	20
Sum investeringsvalgporteføljen	20	45	0	65
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	881	13 510	0	14 391

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Sertifikater	0	340	0	340
Obligasjoner	0	7 025	0	7 025
Obligasjonsfond	2 986	0	0	2 986
Rentebærende verdipapirer	2 986	7 365	0	10 351
Utlån og fordringer	629	884	0	1 513
Aksjer	0	0	7	7
Aksjer og andeler	0	0	7	7
Finansielle derivater	0	681	0	681
Andre finansielle eiendeler	0	3 020	0	3 020
Sum selskapsporteføljen	3 615	11 950	7	15 572
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Sertifikater	2 825	5 280	0	8 105
Obligasjoner	21 558	27 352	0	48 910
Obligasjonsfond	44 927	8 687	5 923	59 537
Rentebærende verdipapirer	69 310	41 319	5 923	116 552
Utlån og fordringer	15 029	317	0	15 346
Aksjer	43 887	375	2 696	46 958
Aksjefond	90 558	0	49	90 607
Eiendomsfond	0	1 125	3 791	4 916
Spesialfond	0	1 862	0	1 862
Private Equity	0	0	23 839	23 839
Aksjer og andeler	134 445	3 362	30 375	168 182
Finansielle derivater	0	2 374	0	2 374
Andre finansielle eiendeler	0	1 197	0	1 197
Sum kollektivporteføljen	218 784	48 569	36 297	303 651
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjonsfond	278	7	0	285
Rentebærende verdipapirer	278	7	0	285
Utlån og fordringer	92	0	0	92
Aksjefond	714	0	0	714
Spesialfond	0	9	0	9
Aksjer og andeler	714	9	0	723
Finansielle derivater	0	7	0	7
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 085	22	0	1 107
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	223 484	60 542	36 304	320 329

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Investerings eiendom	0	0	994	994
Sum investerings eiendom	0	0	994	994
FORPLIKTELSER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	6	0	6
Gjeld til kredittinstitusjoner	814	0	0	814
Sum selskapsporteføljen	814	6	0	820
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	817	0	817
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 433	0	0	1 433
Sum kollektivporteføljen	1 433	817	0	2 249
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	2	0	2
Gjeld til kredittinstitusjoner	15	0	0	15
Sum investeringsvalgporteføljen	15	2	0	17
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	2 262	825	0	3 087

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Sertifikater	0	475	0	475
Obligasjoner	29	6 793	0	6 822
Obligasjonsfond	2 983	0	0	2 983
Rentebærende verdipapirer	3 012	7 269	0	10 280
Utlån og fordringer	338	949	0	1 287
Aksjer	0	0	8	8
Aksjer og andeler	0	0	8	8
Finansielle derivater	0	646	0	646
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	3 350	8 864	8	12 221
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Sertifikater	1 523	2 872	0	4 394
Obligasjoner	21 634	25 583	0	47 217
Obligasjonsfond	42 676	8 842	6 227	57 745
Rentebærende verdipapirer	65 833	37 296	6 227	109 357
Utlån og fordringer	12 076	317	0	12 393
Aksjer	49 694	927	2 721	53 342
Aksjefond	97 369	0	50	97 419
Eiendomsfond	0	1 133	5 938	7 071
Spesialfond	0	1 884	0	1 884
Private Equity	0	0	27 962	27 962
Aksjer og andeler	147 064	3 944	36 671	187 679
Finansielle derivater	0	1 862	0	1 862
Andre finansielle eiendeler	0	695	0	695
Sum kollektivporteføljen	224 972	44 114	42 899	311 984

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
<i>Obligasjonsfond</i>	292	7	0	298
Rentebærende verdipapirer	292	7	0	298
Utlån og fordringer	74	0	0	74
<i>Aksjefond</i>	740	0	0	740
<i>Spesialfond</i>	0	9	0	9
Aksjer og andeler	740	9	0	749
Finansielle derivater	0	6	0	6
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum investeringsvalgporteføljen	1 105	21	0	1 126
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	229 427	52 998	42 906	325 331
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	1 004	1 004
Sum investeringseiendom	0	0	1 004	1 004
FORPLIKTELSE SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	734	0	0	734
Sum selskapsporteføljen	734	0	0	734
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	2 010	0	2 010
Gjeld til kredittinstitusjoner	902	0	0	902
Sum kollektivporteføljen	902	2 010	0	2 912
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	4	0	4
Gjeld til kredittinstitusjoner	15	0	0	15
Sum investeringsvalgporteføljen	15	4	0	19
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	1 651	2 014	0	3 665

Endringer i nivå 3 aksjer, unoterte SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	8	7	7
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	-2	0	1
Utgående balanse 30.09./31.12.	6	7	8
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3 aksjer, unoterte KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	2 721	2 545	2 545
Solgt	-20	0	0
Kjøpt	33	0	15
Urealiserte endringer	213	151	161
Utgående balanse 30.09./31.12.	2 947	2 696	2 721
Realisert gevinst / tap	-13	0	0

Endringer i nivå 3 aksjefond, unoterte KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	50	55	55
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	5	-6	-5
Utgående balanse 30.09./31.12.	55	49	50
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3, Private Equity og eiendomsfond KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	40 127	23 312	23 312
Solgt	-4 258	-2 984	-4 551
Kjøpt	10 733	7 604	13 793
Urealiserte endringer	6 867	5 622	7 574
Utgående balanse 30.09./31.12.	53 470	33 553	40 127
Realisert gevinst / tap	1 726	1 556	2 236

Endringer i nivå 3, Eiendomsfond INVESTERINGSVALGPORTFØLJEN	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	0	0	0
Solgt	-1	0	0
Kjøpt	50	0	0
Urealiserte endringer	0	0	0
Utgående balanse 30.09./31.12.	49	0	0
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3, Investeringseiendom SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.09.2022	Bokført verdi 30.09.2021	Bokført verdi 31.12.2021
Inngående balanse 01.01.	1 004	1 017	1 017
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	138	30	40
Annet	-40	-53	-53
Utgående balanse 30.09./31.12.	1 103	994	1 004
Realisert gevinst / tap	0	0	0
Sum nivå 3	57 630	37 298	43 911

Beløpene i nivåfordelingen finner man igjen i balansen, under de ulike porteføljenes fordeling av finansielle instrumenter til virkelig verdi og investeringseiendommer. Urealiserte endringer reflekteres på linjen «Verdiendringer på investeringer» i resultatet i de ulike porteføljene.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået anses ikke å ha et aktivt marked. Virkelig verdi hentes fra observerbare markedsdata; dette inkluderer hovedsakelig priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 2 instrumenter henvises det til note 9 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes på markeder som anses som inaktivt. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger, hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP er unoterte aksjer og private equity investeringer. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 3 instrumenter henvises det til note 9 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 9 i konsernet, for beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

I note 6 opplyses det om virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Den nivåbaserte fordelingen for disse postene vil være som følger: eiendeler klassifisert som hold til forfall vil inngå i nivå 1, utlån, og lån og fordringer vil inngå i nivå 2. Forpliktelser, målt til amortisert kost, vil være fordelt på følgende vis; ansvarlige lån fordelt i nivå 1 og i nivå 2, fondsobligasjonslånet vil vært fordelt i nivå 2, gjeld til kredittinstitusjoner vil vært fordelt i nivå 1. For informasjon vedrørende prising av disse rentepapirene henvises det til note 9 i konsernet.

På verdipapirene som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort en sensitivitetsanalyse, en endring i variablene til prisingen er rent informasjonsmessig vurdert til å gi lite merverdi utover det som allerede er oppgitt i noten. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5 % gi en endring i verdien på 2 882 millioner kroner per 30.09.2022 på eiendelene i nivå 3.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsakelig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

I 3. kvartal ble det flyttet aksjer for 238 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2, 34 millioner fra nivå 1 til nivå 3 og 44 millioner fra nivå 2 til nivå 1. Flyttingene skyldes endring i likviditet. Det er ingen flyttinger utover dette i KLP.

Note 8 **Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør**

30.09.2022 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp
EIENDELER							
Finansielle derivater	982	0	982	-207	-867	0	163
Sum	982	0	982	-207	-867	0	163
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	325	0	325	-207	-149	0	118
Sum eiendeler selskapsporteføljen	657	0	657	0	-702	0	45
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	0	0	0	0	-16	0	0
Sum	982	0	982	-207	-867	0	163
GJELD							
Finansielle derivater	13 510	0	13 510	-207	-162	-11 148	2 153
Sum	13 510	0	13 510	-207	-162	-11 148	2 153
PORTEFØLJEFORDELT GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	13 283	0	13 283	-207	-160	-11 148	1 927
Sum gjeld selskapsporteføljen	182	0	182	0	0	0	182
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	45	0	45	0	-2	0	44
Sum	13 510	0	13 510	-207	-162	-11 148	2 153

30.09.2021 MILLIONER KRONER	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		Netto beløp
					Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	3 062	0	3 062	-801	-2 096	-201	260
Sum	3 062	0	3 062	-801	-2 096	-201	260
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	2 374	0	2 374	-800	-1 401	-201	253
Sum eiendeler selskapsporteføljen	681	0	681	0	-689	0	0
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	7	0	7	0	-5	0	6
Sum	3 062	0	3 062	-801	-2 096	-201	260
GJELD							
Finansielle derivater	825	0	825	-801	-56	-93	8
Sum	825	0	825	-801	-56	-93	8
PORTEFØLJEFORDELT GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	817	0	817	-800	-51	-93	0
Sum gjeld selskapsporteføljen	6	0	6	0	0	0	6
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	2	0	2	0	-4	0	2
Sum	825	0	825	-801	-56	-93	8

31.12.2021 MILLIONER KRONER	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Relaterte beløp som ikke er presentert netto		Netto beløp
					Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	2 513	0	2 513	-1 485	-1 640	-79	310
Sum	2 513	0	2 513	-1 485	-1 640	-79	310
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	1 862	0	1 862	-1 484	-901	-79	279
Sum eiendeler selskapsporteføljen	646	0	646	0	-734	0	27
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	6	0	6	-2	-5	0	4
Sum	2 513	0	2 513	-1 485	-1 640	-79	310
GJELD							
Finansielle derivater	2 014	0	2 014	-1 485	-21	-330	222
Sum	2 014	0	2 014	-1 485	-21	-330	222
PORTEFØLJEFORDELT GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	2 010	0	2 010	-1 484	-18	-330	220
Sum gjeld selskapsporteføljen	0	0	0	0	0	0	0
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	4	0	4	-2	-3	0	3
Sum	2 014	0	2 014	-1 485	-21	-330	222

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i KLP; hvilke muligheter KLP har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Noten viser derivatposisjoner i balansen, samt en ytterligere tabell med tilsvarende informasjon sortert på de ulike porteføljene i selskapet.

Note 9 **Forpliktelser**

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	12 962	6 719	367
Forskuddstrekk pensjonsordning	478	430	491
Leverandørgjeld	8	41	10
Derivater	13 510	825	2 014
Gjeld til kredittinstitusjoner	881	2 262	1 651
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	1 740	1 109	699
Øvrige forpliktelser	26	18	30
Sum forpliktelser	29 605	11 404	5 261

Note 10 **Kapitalkrav**

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Fra og med 30.09.2022 regnes også risikoutjevningfondet som ansvarlig kapital i kapitalgruppe 2. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5 % av foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er begrenset oppad til 50 % av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 341 % som er godt over foretakets mål om minst 150 %. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 341 %.

	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
SOLVENSGRAD	341 %	289 %	316 %

MILLIARDER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Eiendeler, bokført	720	694	706
Merverdier HTF/lån og fordringer	-15	9	7
Merverdier øvrige utlån	-2	0	0
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	0
Utsatt skattefordel	0	0	0
Sum eiendeler etter solvens II	703	703	713

MILLIARDER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Beste estimat	613	629	647
Risikomargin	11	14	13
Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	5	5
Andre forpliktelser	31	19	11
Utsatt skatteforpliktelse	0	1	1
Sum forpliktelser etter solvens II	660	668	676
Eiendeler minus forpliktelser	43	35	36
- Utsatt skattefordel	0	0	0
- Risikoutjevningssfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	-5	0	0
+ Fondsobligasjonslån	2	2	2
Basiskapital - kapitalgruppe 1	40	37	38
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	40	37	38
Ansvarlige lån	3	3	3
Risikoutjevningssfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	5	0	0
Basiskapital - kapitalgruppe 2	8	3	3
Supplerende kapital	13	12	12
Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	13	12	12
Fradrag for maks. kapital i gruppe 2	-14	-8	-8
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	7	8	7
Utsatt skattefordel	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	46	45	45
Markedsrisiko	7	7	7
Diversifisering markedsrisiko	-3	-2	-2
Motpartsrisiko	0	0	0
Forsikringsrisiko	12	14	13
Diversifisering forsikringsrisiko	-2	-3	-2
Diversifisering generelt	-3	-3	-3
Operasjonell risiko	3	3	3
Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	-2	-1	-2
Solvenskapitalkrav (SCR)	14	15	14
Det lineære minstekapitalkravet (MCR_lineær)	4	7	5
Minimum	3	4	4
Maksimum	6	7	6
Minstekapitalkravet (MCR)	4	7	5
Solvensgrad	341 %	289 %	316 %

Note 11 Leieavtaler

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
BRUKSRETTEIENDELER	EIENDOM		
Inngående balanse 01.01.	973	1 081	1 081
Avskrivninger	-81	-81	-108
Utgående balanse	892	1 000	973

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
LEIEFORPLIKTELSE	EIENDOM		
Inngående balanse 01.01.	1 012	1 099	1 099
Avdrag	-69	-65	-88
Utgående balanse	943	1 034	1 012

MILLIONER KRONER	3. kvartal 2022	3.kvartal 2021	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2021 -30.09.2021	01.01.2021 -31.12.2021
	EIENDOM				
Rentekostnader leieforpliktelser	6	6	18	19	26
Rentekostnader leieforpliktelser	6	6	18	19	26

Note 12 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	553	594	594
Resultatført pensjonskostnad	93	83	110
Resultatført finanskostnad	10	10	12
Aktuarielle gevinster og tap	-47	169	-48
Innbetalt premie/tilskudd	-80	-101	-116
Balanseført netto forpliktelse 30.09./31.12.	529	755	553

FORUTSETNINGER	30.09.2022	30.09.2021	31.12.2021
Diskonteringsrente	3,20 %	1,90 %	1,90 %
Lønnsvekst	3,75 %	2,50 %	2,75 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,50 %	2,25 %	2,50 %
Pensjonsregulering	2,75 %	1,50 %	1,75 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en reduksjon av forpliktelsen med 47 millioner kroner per 30.09.2022. Endringen er ført under "Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet".

Kontaktinformasjon

KLP

Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap

Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo

Organisasjonsnr.: 938 708 606

Besøksadresse

Dronning Eufemias gate 10, Oslo

klp.no

Tlf: 55 54 85 00

klp.no/kontakt